

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om avbytarservice för lantbruksföretagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att en ny lag om avbytarservice för lantbruksföretagare stiftas, genom vilken den nu gällande lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare upphävs.

En lantbruksföretagare har liksom i detta nu rätt att få avbytarservice 22 dagar per år på grund av semester samt för vikariehjälp för högst den tid, under vilken han på grund av tillfällig orsak är hindrad att utföra de nödvändiga göromål som hör till skötseln av lantbruksföretaget. Grunderna för beviljande av vikariehjälp samt maximitiderna bevaras för övrigt i huvudsak oförändrade, förutom att längden på en oavbruten vikariehjälp som ges på grundval av arbetsförmåga enligt huvudregeln begränsas till 365 dagar. Vikariehjälpen kan fortgå även efter detta, om lantbruksföretagaren har anhängiggjort en ansökan om invalidpension. Semestern är avgiftsfri men för vikariehjälp uppbärs en avgift som bestäms utgående från lantbruksföretagarens LFÖPL-arbetsinkomst.

Rätten till veckoledighet enligt den nuvarande lagen slopas. Däremot har en till semester berättigad lantbruksföretagare möjlighet att köpa kommunens månadsavlönade avbytares arbetsinsats för högst 100 timmar per år till ett pris som täcker bara en del av de kostnader som avlöningen av avbytarens förorsakar. Dylik avgiftsbelagd avbytarhjälp kan ordnas om kommunen har ledig avbytararbetskraft.

På samma sätt som nu har en lantbruksföretagare rätt att välja om han anlitar den avbytarservice som kommunen ordnar eller om han själv ordnar sina avbyttjänster, varvid kommunen betalar en ersättning till honom för de kostnader som avbyttjänsten förorsakar. Den föreslagna lagen avviker från den nuvarande i det avseendet att en lantbruksföretagare som själv ordnar sin avbyttjänst såsom avbytare också kan avlöna

en person som bor tillsammans med honom på samma lägenhet, dock inte en lantbruksföretagare som själv har rätt till semester på samma lägenhet.

En lantbruksföretagare som anlitar den avbytarservice kommunen ordnar har inte längre så kallad sysselsättningsskyldighet som ingår i den nuvarande lagen, det vill säga skyldighet att för egen del svara för att lantbruksavbytarens arbetsdag kan fyllas för den tid avbytarservice ges på grund av semester. Däremot förpliktas lantbruksföretagare som har rätt till semester på samma lägenhet att hålla hälften av sin semester samtidigt, om avbyttjänsten kan skötas med en avbytares arbetsinsats.

Verkställigheten av avbytarservicen överförs på Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA) som bland annat skall ombesörja ordnandet av den lokala förvaltningen. Som lokala enheter fungerar i första hand de kommuner som ingår ett uppdragsavtal med LPA om att ombesörja förvaltningen av avbytarverksamheten och ordna servicen inom sitt eget område eller därutöver också inom en eller flera andra kommuners område. LPA:s egna lokala enheter fungerar inom områden, där det inte är möjligt eller ändamålsenligt att ingå uppdragsavtal.

Övergångsperioden, under vilken den lokala förvaltningen organiseras på förenämnt sätt, pågår till utgången av 1999. Fram till dess har kommunerna lagstadgad skyldighet att ordna avbytarservicen. Under pågående övergångsperiod kan en kommun få befrielse från denna skyldighet genom att träffa överenskommelse därom med en annan kommun.

Till LPA betalas av statens medel en på kalkylerade grunder fastställd ersättning för kostnaderna för förvaltningen av avbytarservicen. Till varje kommun som ordnar avby-

tarservice betalar LPA en ersättning för de kostnader som den lokala förvaltningen förorsakar. Till kostnaderna för den lokala förvaltningen räknas också de kostnader som avlöningen av ledande lantbruksavbytare förorsakar. Den ersättning för förvaltningskostnader som skall betalas per lokal enhet bestäms på grundval av antalet dagar för vilka avbyttjänst givits i kommunerna inom den lokala enhetens verksamhetsområde och den betalas månatligen i lika stora poster. Ersättningens nivå indexjusteras varje år i enlighet med lagen om statsandelar till kommunerna.

På samma sätt som nu ersätts de kostnader som avbyttarservicen förorsakar i sin helhet av statens medel. LPA betalar månatligen ett förskott till kommunerna vars storlek per lokal enhet bestäms utgående från verksamhetens omfattning. Förskottets belopp justeras årligen räknat från början av juli. Efter finansårets slut inlämnar kommunerna en redovisning till LPA över sina kostnader

enligt bokföringen. Om beloppet av de godtagbara kostnaderna överstiger det belopp kommunen erhållit som förskott, betalar LPA skillnaden i form av en slutpost. Det belopp som kommunen eventuellt fått för mycket i förskott måste den för sin del återbetala till staten. I propositionen föreslås att LPA stadgas möjlighet att redan under pågående finansår inverka på beloppet av de kostnader som skall ersättas av staten. Om kostnadsnivån i en enskild kommun visar sig vara exceptionellt hög utan godtagbart skäl och om situationen inte på annat sätt kan rättas till, kan LPA betala förskotten för årets senare del nedsätta till skälig storlek eller rentav helt och hållet avbryta betalningen av dem.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1997 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft från ingången av 1997.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget

1.1. Förvaltningen och finansieringen av den

Enligt 10 § lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare (2/85) ankommer den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen på LPA under tillsyn av social- och hälsovårdsministeriet. LPA sköter även de uppgifter som ankommer på statsandelsmyndighet. Staten ersätter LPA för de skäligena förvaltningskostnader som utförandet av de uppgifter som anknyter till avbyterverksamheten förorsakar.

Kommunens uppgift är att ombesörja ordnande av avbytarservice för de lantbruksföretagare vars verksamhet i huvudsak sker inom kommunens område. För skötande av dessa uppgifter finns i kommunen en semester nämnd eller annat kollegialt organ. I kommunen skall finnas en tjänsteinnehavare som förordnats att handha förvaltningsuppgifterna i anslutning till avbyterverksamheten.

Genom instruktion kan uppgifter som hör till det kollegiala organet överföras på tjänsteinnehavaren. I praktiken har på tjänsteinnehavarna nästan utan undantag överförts bland annat befogenhet att besluta om beviljande av avbytarservice samt om de avgifter som skall uppbäras för den. Den som är missnöjd med en tjänsteinnehavares beslut har rätt att få ärendet behandlat i det kollegiala organet, vars beslut kan överklagas hos länsrätten.

Förvaltningen av den avbytarservice som kommunen ordnar ingår i den allmänna statsandel som avses i lagen om statsandelar till kommunerna (688/92).

1.2. Ordnande av avbytarservice och därav föranledda kostnader

I detta nu har en lantbruksföretagare rätt att få avbytarservice på grund av semester för 22 dagar och på grund av veckoledighet för 12 dagar per kalenderår. Dessutom har en lantbruksföretagare rätt att få vikariehjälp för den tid han till exempel på grund av arbetsoförmåga som beror på sjukdom eller

olycksfall eller av annan tillfällig orsak är förhindrad att utföra de nödvändiga göromål som hänför sig till skötseln av lantbruksföretaget. Rätt till semester och veckoledighet har endast sådana lantbruksföretagare som bedriver kreatursskötsel. Vikariehjälp kan också ges sådana lantbruksföretagare som enbart bedriver växtodling.

Semestern är avgiftsfri, men för vikariehjälp och veckoledighet uppbärs en timavgift av den som mottar servicen. Vikariehjälpavgiften bestäms på grundval av lantbruksföretagarens LFÖPL-arbetsinkomst medan veckoledighetsavgiften bestäms utgående från antalet husdjursenheter på gården.

1995 beviljades cirka 69 800 lantbruksföretagare semester. Antalet avbytta semesterdagar var totalt ungefär 1 440 700. Samma år höll cirka 11 200 företagare veckoledighet och antalet avbytta veckoledighetsdagar var ungefär 64 700. Cirka 18 300 lantbruksföretagare fick vikariehjälp och antalet avbytta vikariehjälpdagar var ungefär 698 200. Det totala antalet dagar för vilka avbytarservice gavs var år 1995 cirka 2 203 600. Antalet minskade med ungefär 169 300 dagar, det vill säga med cirka 7 procent, jämfört med föregående år.

Kommunerna får ersättning av statens medel för alla nödvändiga kostnader som avbytarservicen förorsakat och från vilka inkomsterna av verksamheten har avdragits. Till den del som gäller ersättande av kostnaderna tillämpas lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund (35/73), som har upphävts men vars tillämpningstid har förlängts till utgången av 1996 när det gäller avbytarservice.

Kostnaderna för avbytarservice har i huvudsak uppkommit genom de arbetskraftskostnader som avlöningen av avbytare har förorsakat. Vid utgången av 1995 var antalet lantbruksavbytare i huvudtjänst som stod i arbetsavtalsförhållande till en kommun cirka 5 790, av vilka ungefär 4 820 på heltid och 970 på deltid. 1995 var beloppet av de kostnader som staten skulle ersätta cirka 1 078 miljoner mark.

För 1996 uppställdes ett sparmål för avbytarservicen på 250 miljoner mark. Det före-

faller som om detta mål bara till en del skulle uppnås. För att uppnå målet ändrades stadgandena om avbytarservice på följande sätt från ingången av 1996:

Kretsen personer som är berättigade till avbytarservice begränsades att enbart gälla lantbruksföretagare i huvudsyssla. Begreppet huvudsyssla definierades närmare i förordningen om avbytarservice för lantbruksföretagare (1679/95). För vikariehjälps vidkommande blev definitionen relativt vag.

I lagen och förordningen intogs stadganden om hur omfattningen av en avbyttardag definieras. Omfattningen av en avbyttardag anges i arbetstimmar så att den i fråga om den lantbruksföretagare som får avbytarservice motsvarar hans uppgiftsandel av de nödvändiga arbetena på gården. För att underlätta bestämmandet av omfattningen av en avbyttardag tog man som hjälpmedel i bruk ett system för dimensionering av arbetstiden som utvecklats av Arbetseffektivitetsföreningen. Avvikelse från det antal arbetstimmar som systemet ger kan göras ganska flexibelt.

Det stadgades att en lantbruksföretagare har rätt att välja om han anlitar den avbytarservice kommunen ordnar eller om han själv ordnar sin avbyttartjänst, varvid kommunen betalar ersättning till honom för de kostnader detta förorsakar. Som avbytare kan anlitas antingen en person som är anställd av en sammanslutning som producerar avbytarservice, en självständig yrkesutövare eller en person som är anställd av lantbruksföretagaren i arbetsförhållande, men som dock inte får bo tillsammans med honom på samma lägenhet. Ersättningsbeloppen avtrappades så att systemet gynnar anlåtande av avbytarservice i företagsform eller yrkesmässig service.

Anlåtandet av den avbytarservice som kommunen ordnar begränsades så att i en lantbruksföretagares semester får ingå högst tre söndagar eller andra sådana dagar, för vilka lantbruksavbyttaren har rätt till söndagsersättning.

I lagen stadgades om så kallad sysselsättningskyldighet som berör semester och veckoledighet för de lantbruksföretagare som anlitar av kommunen ordnad avbytarservice. Sysselsättningskyldigheten innebär att lantbruksföretagaren för sin del måste svara för att avbyttarens arbetstid uppfylls, om det antal arbetstimmar som motsvarar hans uppgiftsandel är mindre än det antal timmar

som motsvarar den för lägenheten anvisade avbyttarens arbetstid enligt arbetsavtalet. För att uppfylla skyldigheten kan lantbruksföretagaren efter eget val hålla sin semester eller veckoledighet samtidigt med en annan företagare, köpa de bristande timmarna mot en timavgift på cirka 38 mark, använda sina till veckoledigheten hörande timmar som komplettering till sina semesterdagar eller ta ut sin semester eller veckoledighet i fulla dagar, varvid antalet semester- eller veckoledighetsdagar minskas på motsvarande sätt. Samtidigt slopades det stadgade i lagen, enligt vilket företagarna på sådana lägenheter, som har mindre än tio husdjursenheter och där det finns två till semester berättigade företagare, i regel skulle hålla semester samtidigt.

Därtill höjdes avgifterna för vikariehjälp med i genomsnitt 40 procent.

2. Centrala förslag

I flera repriser har man varit tvungen att ändra den nuvarande lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare. Som en följd av ändringarna har lagen blivit svår att behärska. Såsom i det följande framgår finns det behov av att helt och hållet reformera de stadganden som gäller förvaltningen och finansieringen av avbytarservicen. Därtill finns det också behov av att göra vissa justeringar i stadgandena om ordnande av avbytarservice. Om dessa ändringar skulle intas i den nuvarande lagen, skulle den bli ännu mera svåröklarlig än vad den redan nu är. I propositionen föreslås därför att en helt ny lag om avbytarservice för lantbruksföretagare stiftas.

2.1. Ordnande av avbytarservice

Eftersom det uppskattas att en betydande del av sparmålet för 1996 inte uppnås föreslås att stadgandena om avbytarservicens innehåll till vissa delar justeras så att en kostnadsnivå som överensstämmer med sparmålet kan uppnås 1997.

En lantbruksföretagare har fortfarande rätt till avbytarservice för 22 dagar per år på grund av semester samt på grund av vikariehjälp för högst den tid under vilken han av tillfällig orsak är förhindrad att utföra de nödvändiga göromål som hör till skötseln av lantbruksföretaget. Semestern är avgiftsfri, men för vikariehjälp uppbärs på samma sätt

som nu en avgift som bestäms på grundval av lantbruksföretagarens LFÖPL-arbetsinkomst.

Grunderna för beviljande av vikariehjälp samt maximitiderna för den blir i huvudsak oförändrade. Längden på vikariehjälp som skall ges på grundval av arbetsoförmåga föreslås dock bli begränsad så att en lantbruksföretagare har rätt att få vikariehjälp för högst 365 dagar på grundval av arbetsoförmåga som fortgått oavbrutet eller med små avbrott. Givandet av vikariehjälp kan fortgå även efter detta, om lantbruksföretagaren har anhängiggjort en ansökan om invalidpension. I detta nu ges vikariehjälp på grundval av arbetsoförmåga som visas genom läkarintyg högst tills lantbruksföretagaren fått meddelande om att invalidpension beviljats honom tillsvidare. I praktiken har det förekommit situationer där givandet av vikariehjälp på grundval av ett flertal läkarintyg har fortgått rentav flera år utan att den som får hjälpen har sökt invalidpension, som han eventuellt skulle ha haft rätt till. Om en lantbruksföretagare blivit arbetsoförmögen borde han i första hand söka invalidpension och erhålla sin utkomst genom den. Vikariehjälp är avsedd bara för sådana situationer där lantbruksföretagaren tillfälligt är förhindrad att utföra sina göromål.

Den subjektiva rätt till veckoledighet som ingår i den gällande lagen slopas. Däremot har en till semester berättigad lantbruksföretagare möjlighet att köpa kommunens månadsavlönade avbytarens arbetsinsats för högst 100 timmar per år till ett pris som motsvarar priset på den avgiftsbelagda avbytar-service som hänförs till den nuvarande sysselsättningsskyldigheten. Dylig avgiftsbelagd avbytarhjälp kan ordnas inom ramen för avbytarens regelbundna arbetstid, såvida det finns ledig avbytararbetskraft i kommunen.

På samma sätt som nu har en lantbruksföretagare rätt att välja om han anlitar den avbytar-service som kommunen ordnar eller om han själv ordnar all avbytar-service som han behöver. För att den avbytar-service som lantbruksföretagaren själv ordnar skall bli ett mera lockande alternativ än vad nu är fallet, föreslås att det stadgas i lagen att en lantbruksföretagare som avbytare också kan avlöna en person som bor med honom på samma lägenhet, dock inte en lantbruksföretagare som också själv är berättigad till semester på samma lägenhet. Om avbytare

står i arbetsförhållande till lantbruksföretagaren kvarstår ersättningen för avbytar-tjänsten på sin nuvarande nivå. Om avbytare däremot är anställd av en sammanslutning som erbjuder avbytar-service eller verksam som en självständig yrkesutövare, är ersättningens nivå något högre än den nuvarande. Genom att höja ersättningens nivå strävar man efter att främja en utveckling av den företagsbaserade och yrkesmässiga avbytar-service och lantbruksföretagarnas möjligheter att anlita den.

Den sysselsättningsskyldighet som förklaras i det föregående föreslås bli slopad eftersom den i praktiken inte till alla delar har fungerat på önskvärd sätt. Beräkningen av de så kallade sysselsättningstimmarna har medfört mycket administrativt arbete i kommunerna. Dessutom har det kommit fram att man i kommunerna misstänkt att sysselsättningsskyldigheten är ett juridiskt hinder för att anpassa avbytararbetskraftens numerär till en nivå som motsvarar det verkliga behovet av service. Å andra sidan uppskattas sysselsättningsskyldigheten också ha haft en kostnadsinbesparande verkan, varför ett slopande av den förutsätter att man säkerställer att motsvarande kostnadsinbesparingar uppnås på annat sätt. Därför föreslås att det stadgas att de till semester berättigade på samma lägenhet måste hålla hälften av sin semester samtidigt, om avbytar-tjänsten kan skötas med en arbetsinsats som motsvarar den genomsnittliga arbetstiden för en heltidsanställd lantbruksavbytare.

Kostnaderna för avbytar-servicen uppkommer i huvudsak genom de utgifter som anknyter till avlöningen av de avbytare som är i kommunernas tjänst. Grunderna för dessa utgifter bestäms närmast utgående från kollektivavtalet och arbetstidslagstiftningen, varför man inte kan påverka dem genom författningarna om avbytar-service. Med hjälp av författningarna om avbytar-service kan man däremot i viss mån reglera två faktorer som väsentligt inverkar på kostnaderna per avbytt dag, det vill säga antalet månadsavlönade avbytare samt antalet timmar för vilka avbytar-service ges.

I propositionen föreslås att antalet månadsavlönade avbytare skall ställas i relation till antalet lantbruksföretagare som anlitar den avbytar-service som kommunen ordnar. Genom förordning stadgas närmare hur många månadsavlönade avbytare det kan finnas i kommunen i förhållande till antalet lant-

bruksföretagare. Om kommunen till exempel i sysselsättande syfte vill hålla ett större antal avbytare i sin tjänst, är den för egen del tvungen att själv svara för de extra kostnader som detta förorsakar. Då kommunens kostnadsansvar uppskattas måste stadgandena om avbytarens uppsägningsskydd naturligtvis beaktas, vilka begränsar kommunernas möjligheter att anpassa antalet avbytare till den nivå som författningarna om avbytar-service förutsätter. Man kan inte heller ställa kommunen till svars för kostnaderna, om kostnadsnivån i kommunen har hållit sig på en skälig nivå trots att kommunen har ett större antal avbytare i sin tjänst än vad som stadgats.

Omfattningen av en avbytar-dag bestäms enligt avbytarens arbetstimmar och inte längre enligt arbetstimmarerna för den företagare som får avbytar-service. Enligt förslaget skall antalet timmar för vilka avbytar-service ges motsvara det antal arbetstimmar som för avbytare i genomsnitt kan uppskattas åtgå till skötandet av uppgiftsandelarna för den lantbruksföretagare som får avbytar-service. Genom förordning stadgas närmare om definitionen på antalet avbytar-timmar. Avsikten är att öka arbetstidsdimensioneringssystemets bundenhet så att avvikelse från det timantal det ger kan göras i mindre utsträckning än vad nu är fallet.

2.2. Förvaltning

Den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta arbetsgruppen för utveckling av förvaltningen av avbytar-service föreslog i sin promemoria (1995:3) att förvaltningen av avbytar-service överförs på LPA. Det första skedet av denna så kallade LPA-modell genomfördes från ingången av 1996 då förvaltningsuppgifterna för avbytar-service överfördes från länsstyrelserna till LPA. I propositionen föreslås att LPA-modellens andra skede förverkligas och i samband med detta överförs också verkställigheten av avbytar-service på LPA.

LPA bär ansvaret för ordnandet av den lokala förvaltningen. Såsom lokala enheter som svarar för den lokala förvaltningen och ordnandet av servicen fungerar antingen kommunerna eller LPA:s egna lokala enheter. Lokala enheter är i första hand sådana kommuner som ingår ett uppdragsavtal med LPA om att ombesörja förvaltningen av avbytar- verksamheten och ordnandet av servi-

cen inom sitt eget område eller därutöver även inom en eller flera andra kommuners område. LPA organiserar egna lokala enheter i de kommuner, där det inte är möjligt eller enligt LPA:s uppskattning inte heller ändamålsenligt att ingå ett uppdragsavtal. Verksamhetsområdet för LPA:s lokala enhet kan också omfatta en eller flera kommuners område.

Lagen innehåller inga detaljerade stadganden om innehållet i ett uppdragsavtal. Avsikten är att i samråd med berörda parter utforma en avtalsmodell som används som grund för uppdragsavtalen. Ett uppdragsavtal har direkt med stöd av lagen en viss inverkan på förhållandet mellan LPA och den kommun som ingått avtalet. På ett uppdragsavtalsförhållande skall därtill tillämpas vissa allmänna rättsliga principer som berör förvaltningsavtal.

För de kostnader som den lokala förvaltningen och ordnandet av avbytar-service förorsakar skall LPA betala en lagenlig ersättning till en kommun som ingått uppdragsavtal. Kommunen är å sin sida skyldig att ordna den service som stadgas i lagen samt att inlämna redovisning till LPA över de kostnader som servicen gett upphov till. På grund av uppdragsavtalets karaktär är kommunen i egenskap av uppdragstagare skyldig att följa de direktiv som uppdragsgivaren, det vill säga LPA, ger. Eftersom det är fråga om ett avtalsförhållande mellan LPA och en kommun kan LPA inte tillgripa förvaltningsrättslig makt gentemot kommunen. Om meningsskiljaktigheter som inte kan biläggas yppar sig mellan LPA och kommunen, till exempel angående tolkning av uppdragsavtalet eller skyldighet att ersätta kostnader, avgörs de som förvaltningstvistemål i länsrätten.

Den övergångsperiod, inom vilken den lokala förvaltningen skall organiseras på förenämnt sätt, pågår till utgången av 1999. Uppdragsavtalen mellan LPA och kommunerna bereds under övergångsperioden, men de träder i kraft först från ingången av 2000. Fram till dess har kommunerna lagstadgad skyldighet att ordna avbytar-service. Under övergångsperioden kan en kommun frigöra sig från denna skyldighet genom att ingå avtal med en annan kommun om att denna svarar för avbytar-verksamheten också inom den förstnämnda kommunens område.

Under övergångsperioden kvarstår det nuvarande förhållandet mellan LPA och en

kommun. LPA fattar de förvaltningsmässiga beslut som anknyter till ersättandet av kommunernas kostnader. En kommun som är missnöjd med ett beslut kan yrka på att LPA rättar det. Om kommunen är missnöjd med LPA:s rättsbeslut kan beslutet överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

I varje lokal enhet finns en namngiven ansvarsperson som fattar beslut bl.a. om givande av service och om de avgifter som upp bärs för den. Den som är missnöjd med ett beslut har rätt att yrka på att LPA rättar beslutet. LPA:s beslut kan överklagas hos länsrätten. Det kollegiala organ i kommunen, under vilket förenämnda ansvarsperson lyder, har inte längre efter lagens ikraftträdande befogenhet att fatta beslut om beviljande av service eller motsvarande.

2.3. Finansiering

Till LPA betalas årligen av statens medel en på kalkylerade grunder fastställd ersättning för förvaltningskostnaderna för avbyttarservicen. Ersättningen gäller såväl de kostnader som förvaltningen av avbyttarservicen förorsakar LPA:s huvudkontor som de kostnader den lokala förvaltningen förorsakar kommunerna eller LPA. Finansieringen av den lokala förvaltningen av avbyttarservicen lösgörs sålunda från den allmänna statsandelen till kommunerna.

Till varje kommun som ordnar avbyttarservice betalar LPA en kalkylerad ersättning för de kostnader som den lokala förvaltningen förorsakar. Till kostnaderna för den lokala förvaltningen räknas också de kostnader som avlöningen av ledande lantbruksavbyttare förorsakar. I detta nu ersätts de kostnadsbaserat som en del av ersättningen för kostnader som förorsakats av ordnande av avbyttarservice. Den ersättning som skall betalas för förvaltningskostnaderna per lokal enhet bestäms på grundval av antalet dagar för vilka avbyttarservice givits i kommunerna inom den lokala enhetens verksamhetsområde under året före det föregående finansåret. Ersättningen betalas månatligen i lika stora poster. 1997 är ersättningen 38 mark per dag för vilken avbyttarservice givits. Ersättningens nivå indexjusteras varje år i enlighet med lagen om statsandelar till kommunerna.

De kostnader som avbyttarservicen förorsakat ersätts på samma sätt som nu i sin helhet av statens medel. LPA betalar månatligen ett förskott till kommunerna, vars storlek per

lokal enhet bestäms utgående från verksamhetens omfattning. Förskottets storlek justeras årligen från ingången av juli att motsvara de förverkligade kostnaderna under början av året. Efter utgången av finansåret inlämnar kommunerna en redovisning till LPA över sina kostnader enligt bokföringen. Om beloppet av de godtagbara kostnaderna överstiger det belopp kommunen erhållit som förskott, betalar LPA skillnaden i form av en slutpost. Förskott som en kommun erhållit för mycket måste den å andra sidan återbeta till staten.

Erfarenheterna från år 1996 visar att det finns stora differenser i kostnaderna i de olika kommunerna. I en del kommuner har kostnadsnivån hållits på den nivå som eftersträvat, medan kostnaderna i andra kommuner märkbart överskridit ifrågavarande nivå. I propositionen föreslås att det stadgas möjlighet för LPA att redan under pågående finansår inverka på storleken på de kostnader som staten skall ersätta, om det visar sig att kostnadsnivån i en kommun utan godtagbart skäl blir exceptionellt hög. Om situationen inte kan rättas till genom förhandlingar mellan LPA och kommunen, kan LPA betala förskotten för senare delen av året nedsatta till skälig storlek eller rentav helt och hållet avbryta betalningen av dem.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

På grund av reformeringen av finansieringen av den lokala förvaltningen av avbyttarservicen övergår ansvaret för finansieringen av förvaltningen från inrikesministeriet till social- och hälsovårdsministeriet. Av denna orsak föreslås i budgetpropositionen för 1997 att till momentet 33.57.50 (Statens ersättning till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och kommunerna för förvaltningsutgifter för avbyttarservice för lantbruksföretagare) överförs 40 000 000 mark såsom förvaltningsutgifter för avbyttarservice från momentet 26.97.31 (Allmänna statsandelen till kommunerna, på skatteinkomster baserade utjämnings- och övergångsutjämnings).

I anslutning till reformeringen av finansieringen av förvaltningen finns även ett förslag, enligt vilket kostnaderna för avlöning av ledande avbyttare inkluderas i förvaltningsutgifterna för avbyttarservice. Av denna orsak har i dimensioneringen av det före-

slagna anslaget för momentet 33.57.50 i budgetpropositionen beaktats 52 000 000 mark som en överföring från momentet 33.57.40 (Ersättning av staten för kostnader för avbytarservice för lantbruksföretagare).

Enligt budgetpropositionen för 1997 är det anslag som skall beviljas för kostnaderna för avbytarservice 676 miljoner mark. I dimensioneringen av anslaget har som avdrag beaktats överföringen av de i det föregående relaterade kostnaderna för avlöning av ledande avbytare till momentet förvaltningskostnader samt dessutom en inbesparing på 10 miljoner mark som förorsakas av naturlig avgång. Anslaget har dimensionerats att motsvara den nivå, på vilken det borde ligga med beaktande av det uppställda sparmålet för 1996 och den kostnadsinbesparing som är en följd av naturlig avgång, sammanlagt 277 miljoner mark. För att en kostnadsnivå enligt budgetpropositionen skall uppnås 1997 är det nödvändigt att effektivisera avbytarverksamheten så att i kostnader inbesparas cirka 100 miljoner mark utöver de inbesparingar som förverkligats 1996. Inbesparingarna uppskattas bli förverkligade genom följande åtgärder:

Det primära syftet med att begränsa längden på vikariehjälp som ges på grundval av arbetsförmåga är att avlägsna ett missförhållande i vikariehjälpssystemet. Ändringen uppskattas därtill ge en kostnadsinbesparing på cirka 3 miljoner mark på årsnivå.

Ändringen av veckoledigheten till en möjlighet att skaffa avgiftsbelagd avbytarhjälp medför en kostnadsinbesparing på uppskattningsvis 10 miljoner mark på årsnivå.

De ändringar som åsyftar en ökning av de själv anskaffade avbytarjänsternas popularitet minskar kostnaderna med uppskattningsvis 9 miljoner mark 1997. Under de följande åren är kostnadsinbesparingen möjligen större än detta.

De ändringar, som berör ställandet av antalet månadsavlönade avbytare i relation till antalet semesterberättigade lantbruksföretagare samt bestämmandet av omfattningen av en avbytar dag, inverkar på storleken på kostnaderna för en avbytt dag. En reglering av de faktorer som påverkar dagskostnadernas storlek skapar klarare grunder än vad nu är fallet och med hjälp av dem är det möjligt för LPA att i enskilda fall uppskatta avbytar-servicekostnadernas ändamålsenlighet. Från ingången av 1997 tas ett adb-system i bruk som täcker hela landet och med hjälp

av det får LPA tidsenliga uppgifter om kommunernas kostnader och de faktorer som inverkar på dem. Avvikelser från den genomsnittliga kostnadsutvecklingen kan observeras och likaså kan man reagera på dem snabbare och effektivare än vad nu är fallet. De förslag som åsyftar en sänkning av dagskostnaderna minskar tillsammans med de förbättrade möjligheterna för LPA att styra och övervaka kostnadsutvecklingen beloppet av de kostnader som staten skall ersätta med uppskattningsvis 78 miljoner mark på årsnivå.

Förslagen inverkar inte på slutsumman i budgetpropositionen för 1997.

3.2. Organisatoriska verkningar

De organisatoriska verkningar som reformeringen av förvaltningssystemet för med sig är ganska små under den övergångsperiod som pågår till utgången av 1999. Den mest betydelsefulla ändringen är att ersättningarna för finansiering av den lokala förvaltningen betalas av LPA medan de i detta nu betalas av inrikesministeriet som en del av den allmänna statsandelen.

Semesternämnderna eller motsvarande kollegiala organ kan inte längre inverka på innehåll i de beslut som berör en enskild lantbruksföretagare. Besluten fattas av en tjänsteinnehavare och yrkande på rättelse av ett beslut kan göras hos LPA.

Under övergångsperioden fungerar LPA som centralförvaltningsmyndighet och samtidigt också som statsandelsmyndighet. Efter övergångsperioden ändras LPA:s ställning. På dess ansvar vilar verkställigheten av avbytar-service. Den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen ankommer efter det på social- och hälsovårdsministeriet, ty LPA kan inte samtidigt fungera både som verkställare och som övervakare av verksamheten.

Under övergångsperioden bereds reformeringen av lokalförvaltningens organisation. Kommunerna fortsätter med de samarbetsprojekt som är under planering eller som redan har kört i gång. Finansieringen av förvaltningen gynnar ett ordnande av verksamheten i verksamhetsenheter som är större än de nuvarande. I detta nu förekommer behov av avbytar-service i 426 kommuner medan ordnandet av servicen ombesörjs av 411 kommuner. Antalet verksamhetsenheter uppskattas minska till 400 år 1997.

Under övergångsperioden bereds uppdragsavtal med de kommuner som frivilligt fortsätter att sköta avbytarverksamheten efter utgången av 1999. På samma gång börjar LPA organisera egna lokala enheter inom sådana områden där dylika behövs.

3.3. Verknningar på lantbruksföretagarnas och avbytarpersonalens ställning

En lantbruksföretagares rätt till avbytar-service kvarstår för övrigt i huvudsak oförändrad förutom att det inte längre finns någon subjektiv rätt till veckoledighet. Däremot kan en lantbruksföretagare till subventionerat pris köpa avbytarhjälp och utnyttja den för olika behov betydligt smidigare än vad som är möjligt med hjälp av den nuvarande veckoledigheten.

Genom propositionen förbättras lantbruksföretagarens faktiska möjligheter att välja själv ordnad avbytarjämsn.

Slopandet av sysselsättningskyldigheten förbättrar i synnerhet sådana lantbruksföretagares ställning som har små inkomster och som ensamma sköter sin lägenhet och som inte haft andra möjligheter att uppfylla skyldigheten än att förkorta sin semester. Likaså förbättras den ekonomiska ställningen för de företagare som uppfyllt skyldigheten genom att köpa så kallade kompletterande timmar.

Slopandet av sysselsättningskyldigheten inverkar inte just på sådana företagarmakars ställning som på grund av skyldigheten har hållit sin semester samtidigt, eftersom i lagen på samma gång intas ett stadgande om skyldighet att hålla en del av semestern samtidigt. Skyldigheten att hålla semester samtidigt minskar i viss mån övriga företagarmakars frihet att välja tidpunkt för sin semester. Hälften av semestern kan fortsättningsvis hållas skilt. Antalet lantbruksföretagare som arbetar på lägenheter med två företagare är för närvarande cirka 40 000, av vilka en del frivilligt hållit semester samtidigt.

De föreslagna ändringarna innebär en minskning av antalet dagar för vilka avbytar-service ges och samtidigt också att behovet av lantbruksavbytare i kommunernas tjänst minskar. Avbytare måste sägas upp och överföras till deltidstjänster. Att veckoledigheten ändras till en möjlighet att köpa avbytarhjälp och att semester delvis hålls samtidigt bidrar å andra sidan till att avbytare kan sysselsättas på heltid.

Efterfrågan på företagsbaserad och yrkesmässig avbytar-service kan bli större på grund av höjningen av den ersättning för anlåtande av dylik service som skall betalas till en lantbruksföretagare som själv ordnar sin avbytarjämsn.

4. Beredningen av ärendet

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Reformeringen av förvaltningssystemet har preliminärt beretts i den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta arbetsgruppen för utveckling av förvaltningen av avbytar-service.

5. Andra faktorer som inverkar på propositionen

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1997 och avses bli behandlad i samband med den.

I 32 § i lagförslaget ingår en hänvisning till 5 § 2 mom. i lagen om statsandelar till kommunerna. I anslutning till budgetpropositionen för 1997 har regeringens proposition med förslag till lag om statsandelar till kommunerna och vissa andra ändringar i statsandelslagstiftningen förelagts Riksdagen. Förenämnda hänvisning bör ändras att gälla 4 § 2 mom. i den nya lagen om statsandelar till kommunerna i samband med riksdagsbehandlingen av denna regeringsproposition.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde. Paragrafen innehåller ett allmänt omnämnande av de förmåner som ingår i avbytarservicen, semester och vikariehjälp. En lantbruksföretagare kan efter eget val förverkliga sin rätt till dessa förmåner antingen genom att lantbruksavbytare anvisas för hans lägenhet eller så att han själv skaffar servicen och får ersättning för de kostnader detta förorsakar.

2 §. Definitioner på lantbruk, kreaturskötsel och lantbruksföretag. I paragrafen definieras de begrepp som är centrala med tanke på tillämpningen av lagen. Paragrafen motsvarar 6 § i gällande lag.

3 §. Definition på lantbruksföretagare. Av paragrafen framgår de allmänna villkor som en lantbruksföretagare måste uppfylla för att han skall omfattas av den avbytarservice som lagen avser. I 4 § stadgas närmare om lantbruksföretagare som är berättigade till semester och i 5 § om lantbruksföretagare som har rätt till vikariehjälp.

Lantbruksföretagaren skall för det första bedriva lantbruk och själv delta i arbetet. Dessutom skall han i regel ha en gällande så kallad obligatorisk LFÖPL-försäkring eller ansökan om dylik försäkring anhängig. En person som beviljats en delinvaldipension eller ett rehabiliteringsstöd som baserar sig på en LFÖPL-försäkring kan inte ha en gällande LFÖPL-försäkring. En sådan lantbruksföretagare kan likväl på samma sätt som nu ha rätt till avbytarservice. Däremot har personer som åtnjuter så kallad vilande rätt till generationsväxlingspension inte längre rätt till avbytarservice.

LFÖPL-försäkring beviljas inte personer under 18 år. Enligt 2 mom. kan dock en idkare av lantbruk i åldern 15 - 17 år ha rätt till avbytarservice, såsom även nu är fallet.

En person som får arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd, eller till vilken dylik förmån inte betalas på grund av karrensstadgandena i berörda författningar, betraktas enligt 3 mom. inte såsom sådan lant-

bruksföretagare som är berättigad till avbytarservice. Stadgandet motsvarar 4 § 2 mom. i gällande förordning.

4 §. Lantbruksföretagare som har rätt till semester. Rätt till semester har endast heltidssysselsatta lantbruksföretagare som bedriver kreaturskötsel på en lägenhet som har minst fyra husdjursenheter. Begreppet huvudsyssla och husdjursenheterna definieras närmare i förordningen genom stadganden som i sak har samma innehåll som motsvarande stadganden i den nuvarande förordningen.

Enligt 2 mom. 1 punkten har en nyetablerad lantbruksföretagare dock ingen rätt till semester under det år då företagsverksamheten för hans del har inletts och då hans skyldighet att ta obligatorisk LFÖPL-försäkring likaså har börjat. Den nuvarande lagstiftningen innehåller ingen dylik begränsning. Genom begränsningen strävar man efter att hindra situationer, där till exempel såväl den gamla som den nya ägaren till en lägenhet vid ett generationsskifte håller semester under samma kalenderår. Om företagsverksamheten har inletts från ingången av ett kalenderår, vilket ofta är fallet, har den nya företagaren rätt till semester.

Enligt 2 mom. 2 punkten har en lantbruksföretagare rätt att hålla semester bara till utgången av det kalenderår under vilket han fyller 65 år. Ett motsvarande stadgande finns i 2 § i den gällande lagen.

5 §. Lantbruksföretagare som har rätt till vikariehjälp. Villkoret rörande huvudsyssla gäller inte vikariehjälp. Rätt till vikariehjälp kan också en sådan lantbruksföretagare ha som regelbundet arbetar ytterom lägenheten i arbets- eller tjänsteförhållande eller som bedriver företagsverksamhet utanför lägenheten. Enligt 1 mom. är ett villkor för vikariehjälp att lantbruksföretagarens arbetsinsats i de göromål som hör till skötseln av lantbruksföretaget är betydande. Dessutom förutsätts att han på grund av i 7 § avsedd tillfällig orsak är förhindrad att sköta sina i det föregående avsedda göromål. Regleringen motsvarar 4 § 1 mom. i gällande lag och 6 § i gällande förordning.

Behovet av vikariehjälp skall alltid prövas från fall till fall med beaktande av förhållandena på lägenheten i sin helhet. Nedsatt arbetsförmåga ger till exempel inte nödvändigtvis berörda lantbruksföretagare rätt till vikariehjälp, om det kan uppskattas att hans uppgifter kan skötas genom interna arrangemang inom företaget. Till denna del motsvarar regleringen i sak 4 § 2 mom. i den gällande lagen.

Enligt 2 mom. har en lantbruksföretagare som fyllt 65 år rätt till vikariehjälp bara om behovet därtill har uppkommit innan han fyllt 65 år. Motsvarande stadgande finns i 4 § 1 mom. i den nuvarande lagen.

2 kap. Rätt till avbytarservice

6 §. *Rätt till semester.* På samma sätt som nu är semesterns längd 22 dagar per kalenderår.

7 §. *Rätt till vikariehjälp.* I 1 mom. finns en förteckning med 12 punkter över de orsaker som kan anses tillfälliga och som kan ge rätt till vikariehjälp. I förteckningen definieras för hur lång tid vikariehjälp kan beviljas på grundval av varje enskild orsak. I den gällande lagen uppräknas grunderna för vikariehjälp i 5 § medan maximitiderna anges i 9 §. I sak motsvarar 1 mom. i huvudsak förenämnda stadganden förutom att momentet inte reglerar den vikariehjälp som skall ges för arrangemang som krävs för fortsatt företagsverksamhet eller avslutande av företagsverksamheten. Den punkt som berör detta har i sak till sitt nuvarande innehåll placerats separat i 3 mom.

I 2 mom. föreslås att längden på vikariehjälp som ges på grundval av arbetsförmåga begränsas. I regel kan vikariehjälp ges för högst 365 dagar på grundval av arbetsförmåga som fortgått oavbrutet eller med små avbrott. Vikariehjälp kan även fortgå efter det om lantbruksföretagaren inom denna tid ansökt om invalidpension.

I situationer som avses i 3 mom. kan vikariehjälp med avvikelse från huvudregeln ges en annan person än sådan som betraktas som lantbruksföretagare. Den som tar emot vikariehjälp är antingen en person som efter sin invalidpensionering inte längre är i lagen avsedd lantbruksföretagare eller en avliden lantbruksföretagares dödsbo.

8 §. *Omfattningen av en avbyttardag.* I paragrafen finns ett allmänt stadgande om hur omfattningen av en avbyttardag definieras.

Där uttrycks de allmänna principer som skall tillämpas vid bestämmande av längden på såväl en semester- som en vikariehjälpdag. Omfattningen av en avbyttardag mäts i avbytartimmar, med vilka avses den tid som för avbytaren uppskattas åtgå då han utför den andel av de nödvändiga göromålen på lägenheten som hör till den företagare som får avbytarservice.

På samma sätt som nu stadgas närmare genom förordning om definitionen på omfattningen av en avbyttardag.

3 kap. Förvaltning

9 §. *Den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen samt verkställigheten.* Med det berörda ministerium som nämns i 1 mom. avses social- och hälsovårdsministeriet. Avbytarservicen är en del av lantbruksföretagarnas sociala trygghet och har därför ända från början hört till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Enligt 2 mom. överförs verkställigheten av avbytarservicen från kommunerna till LPA. Stadgandet äger tillämpning först efter den övergångstid som pågår till utgången av 1999.

10 §. *Ordnanande av den lokala förvaltningen.* Efter övergångstiden svarar LPA för ordnandet av den lokala förvaltningen av avbytarservicen. Det organ som ombesörjer den lokala förvaltningen och ordnandet av avbytarservice benämns lokal enhet. En lokal enhet kan vara antingen en kommun eller LPA:s egen lokala enhet.

Det finns inga detaljerade stadganden om en lokal enhets organisation. Enligt 3 mom. finns i den lokala enheten en person som förordnats att svara för förvaltningsuppgifterna. Till den lokala förvaltningsorganisationen hör också de personer som sköter arbetsledningsuppgifter, dvs ledande avbytare, samt byråpersonal.

11 §. *Beslutanderätt.* Förenämnda ansvarsperson fattar de individuella beslut som berör dem som får service. Det kollegiala organet i kommunen har inte längre befogenhet att fatta beslut gällande en enskild individ. Detta stadgande tillämpas genast efter det lagen trätt i kraft.

12 §. *Kommun som lokal enhet.* Kommunen har lagstadgad skyldighet att ordna avbytarservice fram till utgången av övergångsperioden. Även därefter kan kommunen fortsätta att ordna servicen, förutsatt att

den ingår ett uppdragsavtal därom med LPA. På grundval av avtalet förbinder sig kommunen att ombesörja avbytarverksamheten antingen bara inom sitt eget område eller därutöver inom en eller flera andra kommuners område. Som vederlag får kommunen av LPA en kalkylerad ersättning för sina förvaltningskostnader och en kostnadsbaserad ersättning för de kostnader som avbytarserVICEN förorsakat.

I 2 mom. anges endast de minimikrav som ställs på innehållet i ett uppdragsavtal. En anteckning om var enhetens verksamhetspunkt är belägen har betydelse bland annat när det gäller frågan om vilken länsrätt som har myndighet att behandla besvär och andra ärenden som berör den kommun som ingått uppdragsavtalet.

13 §. *Pensionsanstaltens lokala enhet.* En lokal förvaltning som baserar sig på ett uppdragsavtal är det primära alternativet. LPA:s egna lokala enheter fungerar i sådana kommuner där verksamheten inte kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt på grundval av ett uppdragsavtal.

Eftersom LPA har ansvaret för att den lokala förvaltningen ordnas på ett ändamålsenligt sätt i hela landet, har LPA ingen juridisk skyldighet att ingå ett uppdragsavtal fastän kommunen så skulle önska. Å andra sidan kan LPA fritt komma överens med en kommun om att denna också sköter avbytarverksamheten i grannkommunen utan hinder av att ifrågavarande grannkommun har en annan syn på saken. Målet är dock att kommunernas önskemål så långt det bara är möjligt beaktas och att den lokala förvaltningen ordnas på det sätt kommunerna önskar, såvida det inte finns särskilda grunder att förfara på ett annat sätt.

4 kap. Avbytar-service som en lokal enhet ordnar

14 §. *Den lokala enhetens skyldighet att ordna avbytar-service.* I paragrafen stadgas om den lokala enhetens skyldighet att ordna avbytar-service för de lantbruksföretagare som idkar lantbruk inom den lokala enhetens verksamhetsområde. I sak motsvarar paragrafen 18 § 1 mom. och 31 b § i den gällande lagen.

En lokal enhet är skyldig att i första hand ordna avbytar-service för de lantbruksföretagare som omfattas av den avbytar-service som ordnas av den lokala enheten. Den lo-

kala enheten kan också ge sådana lantbruksföretagare avbytar-service som har meddelat att de själva ordnar sin avbytar-tjänst. För sistnämnda ordnas avbytar-service likväl sekundärt, det vill säga det kan komma i fråga bara i sådana fall, där det inte försvårar ordnandet av avbytar-service för de lantbruksföretagare som direkt omfattas av den lokala enhetens service.

I 2 mom. stadgas om den lokala enhetens skyldighet att efter behov ordna övervakningsbesök till lägenheten utöver den egentliga avbytar-tjänsten. Övervakningsbesöken har karaktären av jourtjänst och avses ordnas i fall, där företagaren inte själv har möjlighet att ordna nödvändig övervakning på sin lägenhet.

15 §. *Sätt att ordna avbytar-service.* En lokal enhet kan, på samma sätt som en kommun i detta nu, ordna avbytarserVICEN antingen med hjälp av lantbruksavbytare som den avlönar eller genom att köpa tjänster av privata eller offentliga serviceproducenter. En kommun kan bl.a. producera offentliga köptjänster.

De driftskostnader som avbytarverksamheten förorsakar består nästan uteslutande av utgifter för avlöning av avbytare. Därför är det motiverat att fästa speciell uppmärksamhet vid att antalet avbytare i den lokala enhetens tjänst eller villkoren i deras arbetsförhållanden inte bidrar till att i onödan öka de kostnader som avbytarverksamheten förorsakar. Dessutom borde man sträva efter att antalet avbytare som är anställda av den lokala enheten samt uppdelningen i månads- respektive timavlönade avbytare smidigt kunde variera allt efter behovet. Ju större andel av de arbetsdagar, för vilka avbytar-service ges, som de månadsavlönade avbytare utför, desto högre blir de genomsnittliga kostnaderna per avbytt dag. Därför föreslås i 2 mom. att befullmäktigande ges att genom förordning stadga om ett maximiantal månadsavlönade avbytare som skall stå i relation till antalet lantbruksföretagare som anlitar den lokala enhetens service.

I 3 mom. stadgas om den lokala enhetens möjlighet att som avbytare godkänna en person som företagaren själv har föreslagit. Detta är möjligt bara om lantbruksföretagaren av särskilt skäl, till exempel på grund av det specialkunnande som produktionsinriktningen på lägenheten kräver, inte kan anlita de personer som är i den lokala enhetens tjänst.

16 §. *Avbytaruppgifternas omfattning samt avgiftsbelagd avbytarhjälp.* I paragrafen stadgas om de i den lokala enhetens tjänst varande avbytnas uppgifter och deras omfattning. Enligt huvudregeln ombesörjer avbytnaren de uppgifter som hör till kreaturs-skötseln samt andra nödvändiga göromål som hör till skötseln av företaget.

Utöver de egentliga avbytnarserviceförmåner har en till semester berättigad lantbruksföretagare möjlighet att få avgiftsbelagd avbytarhjälp för högst 100 timmar per år. Denna hjälp kan användas även för andra uppgifter än sådana som anknyter till lantbruket i enlighet med vad som överenskommes mellan den lokala enheten och lantbruksföretagaren. För de uppgifter som här avses kan bara anvisas en månadsavlönad avbytare i den lokala enhetens tjänst inom ramen för dennes fulla arbetstid. Givande av avgiftsbelagd avbytarhjälp får inte äventyra ordnandet av avbytnarservice för andra lantbruksföretagare som anlitar den lokala enhetens service.

För förenämnda avbytarhjälp uppbärs en timavgift vars storlek motsvarar den lägsta grundlönen enligt det allmänna kommunala tjänste- och kollektivavtalet för en avbytare med månadslön, ökad med två erfarenhetstillägg. Beloppet motsvarar det pris som i detta nu uppbärs för de så kallade kompletterande timmarna i anslutning till sysselsättningskyldigheten. Timavgiften för avbytarhjälp blir efter den lönejustering som genomförs i oktober 1996 ungefär 39 mark.

Mot full ersättning kan den lokala enheten sälja avbytnas arbetsinsats även till andra villiga än de lantbruksföretagare som är berättigade till avbytnarservice. Även då förutsätts att givandet av den avgiftsbelagda avbytarhjälp inte äventyrar ordnandet av avbytnarservice för dem som har rätt därtill. Behovet av i 2 mom. avsedd avbytarhjälp skall också tryggas innan avbytarhjälp enligt 3 mom. ges. Angående timavgiften för avbytarhjälp som skall ges mot full ersättning stadgas genom förordning så att den i genomsnitt motsvarar de kostnader som lantbruksavbytarens lön, socialskydd och övriga villkor i arbetsförhållandet förorsakar den lokala enheten.

Syftet med den avgiftsbelagda avbytarhjälp som nämns i det föregående är i vartdera fallet att för sin del främja att en yrkesskicklig avbytarpersonal hålls kvar och att avbytnarna sysselsätts på heltid.

17 §. *Begränsningar som gäller hållande av semester.* Den i 1 mom. avsedda så kallade tre helgdagars begränsningen motsvarar 18 a § 1 mom. i den nuvarande lagen.

I 2 mom. stadgas om i samma lantbruksföretag arbetande lantbruksföretagares skyldighet att hålla en del av sin semester samtidigt med de övriga till semester berättigade lantbruksföretagarna på samma lägenhet. Enligt stadgandet skall hälften av semestern, det vill säga 11 dagar, hållas samtidigt, men det finns naturligtvis ingenting som hindrar att semester hålls samtidigt även för en längre tid än detta.

Skyldigheten att delvis hålla semester samtidigt kommer i fråga bara på de gårdsbruksenheter som med avseende på arbetsmängd och övriga förhållanden är sådana att företagsverksamhetens kontinuitet kan tryggas med en arbetsinsats som motsvarar den genomsnittliga arbetstiden för en heltidsanställd avbytare. Den lokala enheten ansvarar naturligtvis för att de uppgifter på lägenheten som omfattas av avbyttartjänsten blir utförda. Avsikten är att semester delvis hålls samtidigt närmast på de gårdar, där den i enlighet med 8 § fastställda omfattningen av en avbyttardag, utan den inverkan avbytarens personliga egenskaper har, är sådan att det är möjligt för en yrkesskicklig avbytare att klara av uppgiftsandelarna för alla till semester berättigade lantbruksföretagare med en daglig arbetsinsats på cirka 7,5 timmar.

18 §. *Sökande av avbytnarservice.* En ansökan om vikariehjälp kan göras antingen skriftligen eller muntligen. En ansökan som gjorts muntligen bör dock på den lokala enhetens försorg antecknas på sätt som lagen om förvaltningsförfarande (598/82) förutsätter.

En ansökan om semester görs skriftligen. I lagen finns inte längre stadganden om inom vilken tid en ansökan om semester skall inlämnas, utan varje lokal enhet kan själv bestämma ansökningstiden, vilket gör förfarandet smidigare än det nuvarande. En lantbruksföretagare som söker semester skall noggrannare än vad nu är fallet redan i ansökningsskedet ge uppgifter om tidpunkten för den tänkta semestern. Stadgandet är nödvändigt med tanke på den arbetsledningsmässiga planeringen i de lokala enheterna.

19 §. *Ändring av tidpunkten för semester.* I 1 mom. stadgas om ändring av tidpunkten för semester på den lokala enhetens försorg medan 2 mom. behandlar ändring av semes-

tertidpunkten på lantbruksföretagarens initiativ.

Enligt 1 mom. skall den lokala enheten bereda lantbruksföretagaren möjlighet att ändra tidpunkten för den semester han sökt, om semester inte kan ordnas för den av lantbruksföretagaren sökta tidsperioden. Härvid är det i allmänhet fråga om sådana situationer, där den lokala enheten inte har lediga avbytare vid den sökta semestertidpunkten. Dessutom kan man bli tvungen att ändra tidpunkten för semestern om man i ansökan inte har beaktat den i 17 § 1 mom. avsedda söndagsbegränsningen eller om de till semester berättigade lantbruksföretagarna på lägenheten med avvikelse från deras egen uppfattning förpliktas att hålla en del av sin semester samtidigt på sätt som avses i 17 § 2 mom. Lantbruksföretagaren går miste om sin rätt till semester för ifrågavarande semesterperiod om han utan grund vägrar ändra tidpunkten för sin semester på det sätt som här avses.

2 mom. motsvarar eljest 33 § i den gällande lagen, men den bakre gränsen för den tid, inom vilken en framskjuten semester senast skall hållas, föreslås bli tidigarelagd från den sista dagen av det kalenderår som följer efter semesteråret till den sista april sagda kalenderår. Härvid motsvarar stadgandet de bestämmelser som gäller löntagares möjligheter att framskjuta sin semester.

20 §. *Vägran att ta emot lantbruksavbytare.* På samma sätt som nu går en lantbruksföretagare miste om sin rätt till den av honom sökta semester- eller vikariehjälpperioden, om han utan giltigt skäl vägrar ta emot den avbytare som den lokala enheten anvisat honom.

21 §. *Följderna av en utökning av lantbruksavbytarens uppgifter.* I paragrafen stadgas om det tillvägagångssätt som iakttas om också någon annan än den lantbruksföretagare som håller semester frigör sig från skötandet av sin egen uppgiftsandel så att detta leder till ökade uppgifter för lantbruksavbytare.

Den primära följden är att den person, som lösgjort sig från sina egna uppgifter, också för sin del anses ha hållit semester samtidigt med den lantbruksföretagare som de facto tagit ut sin semester. Om detta inte är möjligt skall den person, som utan grund lösgjort sig från sin uppgiftsandel, ersätta den lokala enheten för den andel av kostnaderna för avbyttartjänsten som kan anses ha

förorsakats av skötandet av hans uppgiftsandel. Ersättningen är lika stor som den ersättning som skall betalas för avbyttarihjälp som skaffats enligt principen om full ersättning.

Stadgandet tillämpas bara om lösgörandet från den egna uppgiftsandelen leder till att avbyttarens arbetsuppgifter ökar. Om här avsett lösgörande sker med hjälp av tredje persons arbetsinsats förloras ingen semesterrätt och kostnader som avbyttartjänsten förorsakat uppbärs inte heller.

22 §. *Avbrytande av vikariehjälpavbyttartjänst.* Paragrafen stadgar om det tillvägagångssätt som iakttas om också någon annan än den lantbruksföretagare som får vikariehjälp lösgör sig från skötandet av sin egen uppgiftsandel, eller om det visar sig att mottagaren av vikariehjälp inte är i behov av vikariehjälp.

Den primära åtgärden är att vikariehjälp avbryts. Om detta inte är möjligt iakttas samma tillvägagångssätt som förklaras i samband med 21 §. Den givna avbyttarservicen kan betraktas som semester och i sista hand är det möjligt att uppbära en ersättning, vars storlek motsvarar den avgift som skall uppbäras av en till semester berättigad lantbruksföretagare för avgiftsbelagd avbyttarihjälp enligt principen om full ersättning.

5 kap. Avbyttarservice som en lantbruksföretagare själv ordnar

23 §. *Förhandsmeddelande.* På samma sätt som nu skall en lantbruksföretagare på förhand meddela den lokala enheten om han har för avsikt att själv ordna sin avbyttartjänst samt om han har för avsikt att återgå till att anlita den avbyttarservice som den lokala enheten ordnar.

24 §. *Lantbruksföretagares skyldighet att själv ordna sin avbyttartjänst.* Valet av avbyttarservicesystem gäller såväl semester som vikariehjälp. Förhandsmeddelandet binder lantbruksföretagaren. Om han valt att själv ordna sin avbyttartjänst kan han inte förutsätta att den lokala enheten ordnar service för honom. Vid behov kan den lokala enheten anvisa honom avbyttare för semester eller vikariehjälp, om det finns ledig avbyttarbetskraft. Om avbyttare inte står till förfogande bör den lokala enheten för övrigt bistå vid ordnande av vikariehjälp för en lantbruksföretagare som är i brådskande behov av vikariehjälp. Sådan avgiftsbelagd avbyttarihjälp som avses i 16 § 2 och 3 mom. kan

också ges en lantbruksföretagare som själv ordnar sin avbyttjänst.

25 §. *Avbytare som själv anskaffats.* Paragrafen motsvarar 17 a § i gällande lag förutom att en lantbruksföretagare som själv ordnar sin avbyttjänst såsom avbytare också kan anställa en person som bor tillsammans med honom på samma lägenhet. En person som själv har rätt till semester på samma lägenhet kan dock inte vara verksam som avbytare i arbetsförhållande till lantbruksföretagaren.

26 §. *Ersättning för avbyttjänst som själv har ordnats.* Till uppbyggnaden motsvarar paragrafen 17 b § i den nuvarande lagen, dock så att antalet ersättningsklasser föreslås minskas från tre till två. I motsats till vad nu är fallet hör de avbytare som är i ett avbyttarserviceproducerande företags tjänst samt de avbytare som är verksamma som självständiga yrkesutövare till samma ersättningsklass. Med självständig yrkesutövare avses en person som antecknats i förskottsuppbörsregistret såsom yrkesutövare som erbjuder avbyttarservice och som de facto erbjuder dylik service till flera än en lantbruksföretagare. De personer som står i arbetsförhållande till lantbruksföretagaren hör fortfarande till en egen ersättningsklass.

Ersättningsarnas markbelopp är fortfarande bundna vid avlöningsgrunderna för avbytare i kommunens tjänst. Den ersättning som skall betalas för anlåtande av avbytare i ett avbyttarserviceproducerande företags tjänst samt för anlåtande av en självständig yrkesutövare föreslås bli förhöjd. Efter lönejusteringen i oktober 1996 är ersättningen cirka 70 mark per timme. I detta nu är ersättningen för en avbytare i ett företags tjänst 55 mark och för en yrkesutövare 50 mark per timme. Ersättningen för en avbytare i arbetsförhållande till lantbruksföretagaren är för närvarande 45 mark per timme. Enligt förslaget förblir beloppet ungefär på sin nuvarande nivå.

6 kap. Avgifter och ersättningar som uppbärs

27 §. *Grunder för avgiften för vikariehjälp.* Den avgift som skall uppbäras för vikariehjälp bestäms fortsättningsvis i regel utgående från servicemottagarens LFÖPL-arbetsinkomst. Grunderna för avgiften stadgas i lagen och inte som nu i förordningen. Genom förordning stadgas om avgiftens storlek så

att den bevaras på sin nuvarande nivå.

28 §. *Avgifter som uppbärs för avgiftsbelagd avbyttarhjälp.* I 1 mom. stadgas om den avgift som uppbärs av en till semester berättigad lantbruksföretagare för den avbyttarhjälp som kan ges för högst 100 timmar. 2 mom. gäller avgifter som skall uppbäras för avbyttarhjälp som skaffats enligt principen om full ersättning. I den punkt som behandlar 16 § förklaras de avgifter som skall uppbäras för avgiftsbelagd avbyttarhjälp.

29 §. *Ersättande av kostnader för service som givits utan grund samt återbetalning av ersättning som betalats utan grund.* En person som utan grund fått avbyttarservice av en lokal enhet är skyldig att i enlighet med principen om full ersättning ersätta de kostnader som servicen förorsakat.

Enligt 2 mom. är en person som fått för själv ordnad avbyttjänst avsedd ersättning utan grund skyldig att återbetala det överbetalda beloppet till den lokala enheten. Stadgandet kan komma till tillämpning till exempel i fall, där det framgår att mottagaren av ersättningen i själva verket inte har lösgjort sig från sina lantbruksgöromål med hjälp av avbyttartjänsten.

30 §. *Dröjsmålsränta samt indrivning utan dom eller utslag.* På i 27 och 28 §§ avsedd avgift samt i 29 § avsedd ersättning uppbärs dröjsmålsränta i enlighet med stadgandena i räntelagen (633/82). Här avsedda avgifter och ersättningar jämte dröjsmålsräntor är på samma sätt som nu utmättningsbara utan dom eller utslag.

7 kap. Kostnader

31 §. *Pensionsanstaltens förvaltningskostnader.* Av statens medel betalas till LPA en ersättning för de kostnader som skötandet av avbyttarverksamheten förorsakar LPA:s huvudkontor. Ersättningen bestäms på kalkylerade grunder och ersättningsgrunderna fastställs på samma sätt som nu av social- och hälsovårdsministeriet.

32 §. *Kostnaderna för den lokala förvaltningen.* Av statens medel betalas ersättning till LPA också för de kostnader som den lokala förvaltningen förorsakar kommunerna eller LPA. Det totala beloppet av de ersättningar som skall betalas i hela landet fastställs årligen av statsrådet efter det budgetpropositionen har givits. Avsikten är att den statliga ersättningen skall täcka alla kostnader för förvaltningen av avbyttarservicen då

verksamheten sker i tillräckligt stora regionala enheter.

Ersättningens totalbelopp påverkas för det första av avbytarverksamhetens volym, som avspeglar sig i det senast statistikförda antalet avbytta dagar. När detta totalbelopp fastställs beaktas dessutom sådana genomsnittliga kostnader som kan uppskattas uppstå på grund av förvaltningskostnaderna i en verksamhetsenhet av skälig storlek.

Med förvaltningskostnader avses närmast följande kostnadsposter som anknyter till skötseln av avbytarverksamheten och som uppskattas förorsakas av:

- avlöning av och kompletterande fackutbildning för ansvarspersonen, de ledande avbyterna samt den nödvändiga byråpersonalen,

- anskaffning av kontorsförnödenheter, inventarier, apparater och övriga anläggningstillgångar samt hyrning, reparation och underhåll av anläggningstillgångar,

- tryckning, duplicering, textbehandling, bokföring, löneräkning och anskaffning av annan kontorsservice,

- postning, telefonanvändning och annan informationsförmedling,

- hyra för byråutrymme, elektricitet och användning och underhåll av fastighet, samt
- övriga motsvarande funktioner eller anskaffningar, om dessa kostnader inte kan betraktas som i 35 § avsedda avbyttarkostnader för vilka kostnadsbaserad ersättning skall betalas.

Det totala beloppet av ersättningen för kostnaderna för den lokala förvaltningen indexjusteras till fullt belopp på grundval av ändringar i kostnadsnivån i enlighet med lagen om statsandelar till kommunerna.

33 §. *Bestämmande av ersättningen för lokala förvaltningskostnader.* Det totalbelopp som är avsett för ersättningar för kostnader för den lokala förvaltningen divideras med antalet dagar för vilka avbyttarservice givits i hela landet två år tidigare. Härvid erhålls den ersättning per avbytt dag som skall betalas för kostnaderna för den lokala förvaltningen. Detta belopp multipliceras med det antal dagar för vilka avbyttarservice givits två år tidigare inom den lokala enhetens verksamhetsområde. På så sätt erhålls den lokala enhetens andel av totalbeloppet av den ersättning som skall betalas under ifrågavarande år. I övergångsstadgandet konstateras att ersättningen per avbytt dag är 38 mark 1997.

34 §. *Ersättande av kostnader för den lokala förvaltningen till kommun som ingått uppdragsavtal.* LPA betalar ersättning för kostnader för den lokala förvaltningen till varje kommun som ingått uppdragsavtal. Ersättningen betalas månatligen i lika stora poster.

Enligt 2 mom. betalas ersättningen minskad med 10 procent om kommunen inte använder det adb-system som utvecklats för avbyttarservicen utan sköter uppgifterna manuellt. Det är motiverat att betala en nedsatt ersättning eftersom kontakterna med en dylik kommun medför betydligt mera arbete och kostnader för LPA än om kommunen vore med i det centrala adb-systemet.

35 §. *Kostnader för avbyttarservice som berättigar till ersättning av staten.* I paragrafen stadgas om de kostnader som omfattas av den kostnadsbaserade statliga ersättningen. Motsvarande stadganden ingår i 23 och 26 §§ i den nuvarande lagen samt i 5 § lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund. Den föreslagna regleringen motsvarar förenämnda stadganden och den på dem baserade nuvarande praxisen.

Kostnaderna ersätts av statens medel till LPA. Angående penningtrafiken mellan staten och LPA i anslutning till ersättandet av kostnaderna stadgas genom förordning på samma sätt som nu är fallet.

I 2 mom. ges en definition på de kostnader som ordnandet av avbyttarservicen förorsakar och för vilka en kostnadsbaserad statlig ersättning betalas. Kostnaderna skall vara nödvändiga med avseende på ett ändamålsenligt skötande av verksamheten. De viktigaste kostnadsposterna som kommer i fråga uppräknas i punkterna 1 - 5 i momentet.

36 §. *Avdrag på kostnader för avbyttarservice.* Till statlig ersättning berättigar endast de nettokostnader som avbyttarservicen förorsakar. I paragrafen uppräknas de inkomster av verksamheten som räknas såsom avdrag på kostnaderna enligt 35 §.

8 kap. **Ersättande av kostnader för avbyttarservice till kommun som ingått uppdragsavtal**

37 §. *Skyldighet att ersätta kostnader för avbyttarservice.* LPA ombesörjer att ersättning för kostnaderna för avbyttarservice betalas till de kommuner med vilka den ingått uppdragsavtal. Om LPA i enlighet med 2

mom. på kommuns begäran på förhand har avgjort att en viss kostnadspost skall betraktas som nödvändig, kan LPA inte längre i efterskott inta annan ståndpunkt. LPA:s ståndpunkt binder däremot inte länsrätten, om frågan skall avgöras av denna på sätt som avses i 44 §.

38 §. *Betalning och justering av förskott.* LPA betalar förskott till de kommuner som ingått uppdragsavtal för de kostnader som avbytarserVICEN förorsakar. Avsikten är att kommunerna åtminstone inte i betydande omfattning skall bli tvungna att tillfälligt använda egna medel för de kostnader, för vilka de har rätt till ersättning av staten. Regleringen av betalning och justering av förskott motsvarar den praxis som tillämpats 1996.

Förskotten betalas månatligen i lika stora poster. Förskottets storlek bestäms utgående från det antal dagar för vilka avbytarserVICEN givits två år tidigare inom berörda kommuns verksamhetsområde. Då förskottets storlek bestäms beaktas dessutom de ändringar som därefter skett i verksamhetens omfattning eller som uppskattas ske under ifrågavarande finansår.

Enligt 2 mom. justeras förskotten en gång per år. Grund för justeringen är de förverkligade kostnaderna under årets fem första månader.

Enligt 3 mom. kvarstår förskottens storlek på samma nivå till årets slut, om de förverkligade kostnaderna under början av året har motsvarat beloppet av de betalda förskotten eller varit lägre än detta. Förskotten justeras neråt om kommunens uppskattning av kostnaderna under den återstående delen av året ger anledning därtill.

I 4 mom. stadgas om justering av förskotten uppåt. Så förfars om de förskott som betalats för årets första del inte räcker till för att täcka de förverkligade kostnaderna under motsvarande tid.

5 mom. ger möjlighet att i speciellsituationer betala förskott till ett högre belopp än vad som avses i det föregående. Detta kan vara motiverat till exempel i situationer, där verksamhetsområdet för en kommun som ingått uppdragsavtal utvidgas att omfatta ett större antal kommuner än förut.

39 §. *Redovisning.* En kommun som ingått uppdragsavtal skall årligen inlämna redovisning till LPA över de verkliga kostnader som avbytarserVICEN förorsakat.

40 §. *Betalning av slutpost samt återbetal-*

ning av överbetalt förskott. På grundval av redovisningen fastställs, om kommunen har rätt att få större ersättning av staten i form av en slutpost, eller om den är tvungen att till staten återbetala en del av det erhållna förskottet. Slutposten betalas före utgången av det år under vilket redovisningen inlämnats. Om LPA har hunnit kontrollera redovisningen före betalningen av slutposten, bestäms slutpostens storlek utgående från de av LPA godkända kostnaderna. Om redovisningen inte har kontrollerats är den slutpost som betalas lika med det belopp som redovisningen visar.

Om det i samband med granskningen av redovisningen framgår att kommunen fått alltför stor ersättning av staten, antingen i form av förskott eller i form av en slutpost som betalats på grundval av den ogranskade redovisningen, återkräver LPA hos kommunen det överbetalda beloppet. Närmare stadganden om återbetalning av överbetalt belopp ingår i 47 § i den föreslagna lagen som berör återbetalning av grundlös förmån.

41 §. *Avbrytande av betalning.* LPA har ett helhetsansvar för att avbytarverksamheten sköts på det sätt författningarna förutsätter och inom ramen för anslaget i statsbudgeten. Systemets funktionalitet förutsätter att LPA har på lag baserade och tillräckligt effektiva medel att påverka kommunernas verksamhet och kostnadsutvecklingen. Därför föreslås att det stadgas i paragrafen att LPA under vissa förutsättningar har möjlighet att betala förskotten till ett lägre belopp än vad som stadgas i 38 §, eller att rentav helt och hållet avbryta betalningen av förskottet eller låta bli att betala slutposten. Så kan förfaras om kommunen inte iakttar gällande stadganden eller om missförhållanden eljest yppar sig däri. Såsom ett i stadgandet avsett missförhållande kan till exempel betraktas det att kostnadsnivån i kommunen är oändamålsenligt hög i jämförelse med de kostnader, som uppstått i kommuner av motsvarande storlek och med motsvarande förhållanden, utan att det finns någon orsak därtill som kan anses motiverad med avseende på ett ändamålsenligt skötande av avbytarverksamheten. I första hand skall man sträva efter att avlägsna missförhållandet genom förhandlingar mellan LPA och kommunen. En motsvarande reglering finns i 21 a § lagen om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund.

9 kap. Rättelse och sökande av ändring

42 §. *Rättelseyrkande.* Den ansvarsperson som är verksam i den lokala enheten fattar beslut om beviljande av service samt om andra härtill hörande frågor, såsom tidigare förklarats vid 11 §. I detta nu avgörs de rättelseyrkanden som gäller dylika beslut av det kollegiala organ i kommunen som svarar för semesterverksamheten. Eftersom verkställighetsansvaret överförs på LPA är det skäl att också ändra förfarandet vid yrkande på rättelse i enlighet med 1 mom. så att rättelseyrkandena avgörs av LPA. Med tanke på systemets funktionalitet är det ändamålsenligt att beslutsfattandet så långt det bara är möjligt sker på lokal nivå. Därför skall ett rättelseyrkande enligt 1 mom. alltid lämnas till den lokala enheten. Ansvarspersonen skall i sitt beslutsfattande iaktta stadgandena om rättande av skriv- och sakfel i lagen om förvaltningsförfarande. Med anledning av ett rättelseyrkande bör han sålunda granska om beslutet trots allt kan korrigeras i den lokala enheten. Om ansvarspersonen anser att en korrigering inte är möjlig skall han utan dröjsmål vidarebefordra rättelseyrkandet jämte därtill hörande handlingar till LPA.

43 §. *Sökande av ändring.* I beslut som LPA har fattat med anledning av ett rättelseyrkande får ändring sökas genom besvär hos länsrätten. Behörig länsrätt är länsrätten i det län inom vars domkrets ifrågasvarande lokala enhets verksamhetspunkt är belägen.

Fortsatta besvär till högsta förvaltningsdomstolen är möjliga bara när det gäller beslut som avser återbetalning av grundlös förmån. Dylika är beslut genom vilka den som mottagit service förpliktigats att ersätta de kostnader som förorsakats av avbytarservice som givits utan grund, liksom även beslut genom vilka en ersättning, som betalats utan grund för själv ordnad avbyttjänst, återkrävs.

44 §. *Avgörande av meningsskiljaktigheter som beror på uppdragsavtal.* Det uppdragsavtal som lagen avser gäller ett avtalsförhållande mellan två offentligrättsliga organisationer, en kommun och LPA. Dessutom gäller avtalet skötande av en i lag reglerad uppgift med statlig finansiering. Sålunda är de meningsskiljaktigheter som beror på avtalsförhållandet till sin karaktär sådana förvaltningsstvemål som avses i förvaltningsprocesslagen och de avgörs av länsrätten. Kommunens geografiska läge avgör vil-

ken länsrätt som är behörig. Såsom förvaltningsstvemål avgörs bland annat meningsskiljaktigheter angående tolkning av avtalet eller angående betalning eller återbetalning av statlig ersättning.

10 kap. Särskilda stadganden

45 §. *Rätt att få uppgifter.* Angående en lokal enhets rätt att få uppgifter av beskattnings- och andra myndigheter stadgas på samma sätt som i den nuvarande lagen. Skatteuppgifter kan behövas till exempel för att uppskatta om den person som söker avbytarservice kan betraktas som en heltidssysselsatt idkare av lantbruk. För att fastslå vad som är personens huvudsyssla behövs också uppgifter av Arbetskraftsmyndigheterna och Folkpensionsanstalten gällande sökandens rätt till förmåner i anslutning till utkomstskydd för arbetslösa. Den lokala enheten behöver uppgifter gällande LFÖPL-försäkring vid prövning av om sökanden har rätt till avbytarservice samt för bestämmande av vikariehjälpavgiftens storlek.

Såsom också nu är fallet har LPA samma rätt som en lokal enhet att få uppgifter av myndigheterna. LPA:s behov av uppgifter kommer att öka, eftersom LPA enligt förslaget skall fatta beslut om rättelse bland annat i ärenden som gäller beviljande av avbytarservice och kundavgifter.

46 §. *Sekretess.* De personer som på olika sätt är med och förverkligar avbytarservicen kan få tillgång till t.o.m. mycket känsliga uppgifter om dem som anlitar servicen och deras familjer. Enligt paragrafen har alla dessa personer tystnadsplikt och den kvarstår även efter det personen övergått till andra uppgifter eller lämnat arbetslivet.

47 §. *Återbetalning av grundlös förmån.* Paragrafen innehåller ett allmänt stadgande, enligt vilket ett belopp som utan grund erhållits som ersättning av staten måste återbetalas till staten. LPA eller en kommun kan vara sådan mottagare av grundlös förmån som paragrafen avser. Däremot tillämpas denna paragraf inte när det gäller en servicemottagares skyldighet att återbetala grundlös förmån, eftersom separata stadganden därom finns i 29 §.

Återbetalningen sker genom att i tillämpliga delar iaktta stadgandena i lagen om statsandelar till kommunerna. Om återbetalningsskyldigheten gäller en kommun som ingått ett uppdragsavtal, kan LPA dock inte

genom ett förvaltningsbeslut förordna kommunen att återbetala den grundlösa förmånen, såsom en statsandelsmyndighet kan göra i statsandelssystemet. Om kommunen inte frivilligt går med på att återbetala förmånen avgörs ärendet i länsrätten som ett förvaltningsvistemål.

På återbetalning av grundlös förmån tillämpas däremot de stadganden i lagen om statsandelar till kommunerna som gäller ränta och sådana fall, där ett litet belopp inte behöver återbetalas, samt det stadgande, enligt vilket det belopp som skall återbetalas kan avdras från kommande ersättningsposter av staten, ävensom stadgandet om när betalningsskyldigheten förfaller.

48 §. *Närmare stadganden.* Paragrafen innehåller ett allmänt befullmäktigande att genom förordning stadga om verkställigheten av lagen.

11 kap. **Ikraftträdelse- och övergångsstadganden**

49 §. *Ikraftträdande.* Lagen träder i kraft från ingången av 1997.

50 §. *Övergångsstadgande som gäller maximitiden för vikariehjälp.* Enligt 7 § 2 mom. är maximitiden för vikariehjälp som skall ges på grundval av arbetsoförmåga i regel 365 dagar, om den som får vikariehjälpen inte inom nämnda tid har ansökt om invalidpension. I paragrafen föreslås att det stadgas att begränsningen också gäller sådan vikariehjälp som inlets före lagens ikraftträdande. Om maximitiden helt eller i huvudsak har gått ut då lagen träder i kraft, har den som får vikariehjälpen 60 dagar på sig att anhängiggöra en ansökan om invalidpension.

51 §. *Övergångsstadganden som gäller den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen samt verkställigheten.* Den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen av avbytarverksamheten ankommer på LPA så länge som kommunerna har lagstadgad skyldighet att ordna service, det vill säga till utgången av 1999. Från ingången av 2000 övergår uppgifterna till social- och hälsovårdsministeriet då verkställigheten av avbytarverksamheten jämte därtill hörande ansvar för ordnande av den lokala förvaltningen ankommer på LPA.

52 §. *Övergångsstadganden som gäller skyldigheten att ordna avbytarverksamhet och den lokala förvaltningen.* Kommunens lag-

stadgade skyldighet att ordna service fortgår till utgången av 1999. Före detta kan kommunen frigöra sig från denna skyldighet genom att med en annan kommun komma överens om att denna sköter avbytarverksamheten också inom den förstnämnda kommunens område.

Uppdragsavtalen mellan kommunerna och LPA träder i kraft från början av 2000. Vid samma tidpunkt inleder LPA:s egna lokala enheter sin verksamhet inom de områden, där den lokala förvaltningen inte kunnat ordnas på grundval av uppdragsavtal. 44 § i den föreslagna lagen som gäller avgörande av meningsskiljaktigheter mellan en kommun och LPA skall börja tillämpas från ingången av 2000. Fram till dess fungerar LPA på samma sätt som nu i egenskap av centralförvaltningsmyndighet och statsandelsmyndighet och fattar förvaltningsbeslut gällande kommunerna som kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

32 och 34 §§ i den föreslagna lagen gäller ersättande av kostnader för den lokala förvaltningen medan 8 kap. gäller ersättning för kostnader för avbytarverksamhet till en kommun som ingått uppdragsavtal. Dessa stadganden tillämpas före utgången av övergångsperioden på de kommuner som enligt 1 mom. är skyldiga att ordna avbytarverksamhet. Under övergångsperioden fungerar dessa kommuner som lokala enheter. Sålunda tillämpas på dem vad som i den föreslagna lagen stadgas om en lokal enhet.

53 §. *Övergångsstadganden som gäller kostnader för den lokala förvaltningen.* Det är inte möjligt att för år 1997 fastställa det totalbelopp, som är avsett för ersättande av kostnader för den lokala förvaltningen, på det sätt som stadgas i 32 § 2 mom. i den föreslagna lagen. Därför föreslås i övergångsstadgandet att ifrågavarande totalbelopp är 85 miljoner mark, såsom föreslagits i budgetpropositionen för 1997.

I 2 mom. föreslås att det för klarhetens skull stadgas att den beräknade ersättningen per dag är 38 mark. Beloppet har erhållits genom att dividera totalbeloppet enligt 1 mom. med det sammanlagda antalet dagar för vilka avbytarverksamhet givits under år 1995 som var ungefär 2 203 600.

54 §. *Beslutfattande i anslutning till ersättande av kostnader under övergångsperioden.* 1 mom. innebär att sådana eventuella anhängiga ärenden som berör ersättande av kostnader som gäller verksamhet som skett före

år 1996 slutförs enligt de stadganden, som var i kraft då lagen om ändring av lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare (1677/95) trädde i kraft. Länsstyrelserna fungerade då som statsandelsmyndigheter och enligt övergångsstadgandet i förenämnda lag hade de till uppgift att till den del som gällde verksamhet som skett före lagens ikraftträdande ombesörja de uppgifter som anknyter till finansieringen av verksamheten. Dessutom innebär det föreslagna 1 mom. att LPA i enlighet med de nuvarande stadgandena sköter de ärenden som anknyter till finansieringen av verksamhet som skett 1996.

2 - 4 mom. gäller förfarandet vid ersättande av kostnaderna för avbytarverksamheten under övergångsperioden. I 2 mom. uppräknas de faktorer om vilka LPA fattar de förvaltningsmässiga beslut som gäller kommunerna. En kommun som är missnöjd med ett beslut kan yrka på att LPA rättar det, såvida beslutet berör bestämmande av ersättning för den lokala förvaltningen, bestämmande eller justering av förskott som skall betalas för kostnader för avbytar-service eller

godkännande av redovisning, betalning av slutpost eller återbetalning av överbetalt förskott.

Ett beslut som givits med anledning av ett rättelseyrkande kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Samma gäller för av LPA givet beslut, genom vilket LPA i enlighet med 41 § har beslutat betala förskott till nedsatt belopp, avbryta betalningen av förskott eller avhålla sig från att betala slutpost, samt sådant beslut av LPA som gäller återbetalning av annan grundlös förmån än återbetalning av överbetalt förskott.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Närmare stadganden om tillämpningen av lagen ges genom förordning.

3. Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1997.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag om avbytarservice för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att trygga lantbruksföretagare möjlighet att hålla semester samt att erhålla vikariehjälp för den tid, under vilken han är i behov av vikariehjälp på sätt som stadgas i 5 §.

För att förverkliga lagens syfte ges en lantbruksföretagare avbytarservice

1) genom att ordna lantbruksavbytare för honom så som 4 kap. stadgar, eller

2) genom att betala ersättning till honom enligt 5 kap. för de kostnader som försäkas av avbyttjänst som han själv har ordnat.

En lantbruksföretagare har rätt att välja om han utnyttjar sin rätt till i denna lag avsedd avbytarservice i enlighet med 2 mom. 1 eller 2 punkten.

2 §

Definitioner på lantbruk, kreatursskötsel och lantbruksföretag

I denna lag avses med

1) *lantbruk* bedrivande av kreatursskötsel och växtodling som beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk (543/67),

2) *kreatursskötsel* sådan husdjursproduktion som beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk, dock inte renskötsel eller fiske,

3) *lantbruksföretag* sådant lantbruk som bedrivs som en självständig ekonomisk enhet.

3 §

Definition på lantbruksföretagare

Med lantbruksföretagare avses i denna lag

en person som genom att själv delta i arbetet bedriver lantbruk och som

1) varit skyldig att uppta en försäkring för minimipensionsskydd enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) och har nämnda försäkring i kraft eller har lämnat in en ansökan om en sådan, eller

2) har beviljats på i punkt 1 avsedd försäkring baserad invalidpension i form av delpension eller rehabiliteringsstöd.

Såsom lantbruksföretagare betraktas också sådan lantbruksidkare i åldern 15 - 17 år som i fråga om andra villkor än åldern uppfyller villkoren för i 1 mom. 1 punkten avsedd försäkring.

Såsom lantbruksföretagare betraktas inte lantbruksidkare till vilken arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/93) betalas vid tidpunkten för avbyttjänsten. Som lantbruksföretagare betraktas inte heller lantbruksidkare som vid tidpunkten för avbyttjänsten inte har rätt till arbetslöshetsdagpenning på grund av sådan orsak som avses i 7, 8, 9 eller 11 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och inte heller en lantbruksidkare som saknar rätt till arbetsmarknadsstöd på grund av skäl som avses i 17 - 20 §§ lagen om arbetsmarknadsstöd.

4 §

Lantbruksföretagare som har rätt till semester

Rätt till semester har en lantbruksföretagare som bedriver kreatursskötsel som huvudsyssla på sätt som stadgas genom förordning. Kreatursskötseln skall vid den tidpunkt semestern hålls omfatta minst fyra husdjursenheter. Om husdjursenheter stadgas närmare genom förordning.

Utän hinder av vad 1 mom. stadgar har en lantbruksföretagare inte rätt till semester

1) under det kalenderår, under vilket hans skyldighet att uppta i 3 § 1 mom. 1 punkten avsedd försäkring börjar, om inte sagda för-

säkring omspanner hela kalenderåret, och inte heller

2) efter det kalenderår under vilket han fyllt 65 år.

5 §

Lantbruksföretagare som har rätt till vikariehjälp

Rätt till vikariehjälp har en lantbruksföretagare som då behovet av vikariehjälp börjar med en betydande arbetsinsats sörjt och svarat för de göromål som regelbundet hör till skötseln av lantbruksföretaget och som av i 7 § 1 mom. avsedd tillfällig orsak inte har möjlighet att utan vikariehjälp sköta de nödvändiga göromål som hör till skötseln av lantbruksföretaget. Då behovet av vikariehjälp uppskattas beaktas förhållandena i lantbruksföretaget i sin helhet samt möjligheterna att genom interna arrangemang inom företaget sköta förenämnda göromål.

Utän hinder av vad 1 mom. stadgar har en lantbruksföretagare som fyllt 65 år rätt till vikariehjälp bara om det konstaterade behovet av vikariehjälp har uppkommit innan han har fyllt 65 år.

2 kap.

Rätt till avbytarservice

6 §

Rätt till semester

En lantbruksföretagare som avses i 4 § har rätt att under ett kalenderår på ansökan få avbytarservice för 22 dagar på grund av semester.

7 §

Rätt till vikariehjälp

En lantbruksföretagare som avses i 5 § har rätt att på ansökan få vikariehjälp

1) på grund av sjukdom eller olycksfall som drabbat honom, för högst sju dagar utan läkarintyg och på grundval av läkarintyg för högst den tid som arbetsoförmågan enligt intyget varar, dock inte längre efter det lantbruksföretagaren fått meddelande om att invalidpension beviljats honom tillsvidare,

2) på grund av rehabilitering, för högst

den tid som rehabiliteringen enligt läkarordination eller lag förutsätter,

3) på grund av sjukdom hos ett barn som inte har fyllt 10 år, för högst sju dagar,

4) på grund av sådan vård eller på lag grundad rehabilitering av ett sjukt barn som inte har fyllt 16 år vid en verksamhetsenhet för sjukvård som avses i lagen om specialiserad sjukvård (1062/89), för högst den tid som specialvårdspenning betalas till lantbruksföretagaren enligt sjukförsäkringslagen (364/63),

5) på grund av graviditet och barnsbörd, för högst den tid lantbruksföretagaren har rätt till moderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen,

6) på grund faderskapsledighet, för högst den tid lantbruksföretagaren har rätt till faderskapspenning enligt sjukförsäkringslagen,

7) på grund av vård av adoptivbarn som inte har fyllt sex år, räknat från den tidpunkt då barnet tas om hand, för högst den tid föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen betalas till lantbruksföretagaren,

8) på grund av fullgörande av beväringstjänst eller civiltjänst, för högst den tid som stadgas i värnpliktslagen (452/50) eller i civiltjänstlagen (1723/91),

9) på grund av repetitionsövningar och tjänst som ersätter sådana, för högst den tid som tjänsten varar,

10) på grund av deltagande vuxenutbildning, för högst 15 dagar per kalenderår,

11) på grund av en anhörigs död och begravning, för en dag, samt

12) på grund av annan tillfällig orsak som är jämförbar med i denna paragraf nämnda orsaker, för högst den tid för vilken det tillförlitligt har visats att vikariehjälp behövs.

Utän hinder av vad 1 mom. 1 punkten stadgar har en lantbruksföretagare rätt att få vikariehjälp för högst 365 dagar på grundval av arbetsoförmåga som fortgått oavbrutet eller med små avbrott. Vikariehjälp kan likväl ges även efter nämnda tid om lantbruksföretagaren inom sagda tid har anhänggjort en ansökan om invalidpension.

Utän hinder av vad som annars stadgas i denna lag ges vikariehjälp på grund av arrangemang som krävs för fortsatt företagsverksamhet eller avslutande av företagsverksamhet då en i 5 § avsedd lantbruksföretagare har beviljats invalidpension tillsvidare eller om behovet av vikariehjälp beror på i 5 § avsedd lantbruksföretagares död. Vikarie-

hjälp ges härvid för högst 60 dagar under de sex månader som följer efter delfåendet av beslutet om den tillsvidare beviljade invalidpensionen eller dödsfallet.

Utän hinder av denna paragraf har en i 5 § 2 mom. avsedd lantbruksföretagare som fyllt 65 år rätt att få vikariehjälp för högst 60 dagar under de sex månader som följer efter det han har fyllt 65 år.

8 §

Omfattningen av en avbyttardag

Omfattningen av en avbyttardag anges i avbyttartimmar så att den i fråga om den företagare som erhåller avbyttarservice i genomsnitt motsvarar hans uppgiftsandel av den totala arbetstid som åtgår till lantbruksföretagets nödvändiga göromål som hör till skötseln av företaget. Antalet avbyttartimmar uppskattas utgående från antalet kreatur och typ av kreatur, produktionsmetoderna och -förhållandena på lägenheten samt tidpunkten för avbyttarservicen på sätt som stadgas närmare genom förordning. Vid uppskattningen av antalet avbyttartimmar beaktas även yrkesskickligheten hos den person som är avbyttare samt dennes förmåga att klara av de göromål som hör till avbyttartjänsten.

3 kap.

Förvaltning

9 §

Den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen samt verkställigheten

Den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen av avbyttarserviceverksamheten ankommer på berörda ministerium.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare (*pensionsanstalten*) svarar för verkställigheten av avbyttarserviceverksamheten.

10 §

Ordnande av den lokala förvaltningen

Pensionsanstalten ombesörjer ordnandet av den lokala förvaltningen av avbyttarservicen. Den lokala förvaltningen skall ordnas så att service enligt denna lag i ettvar fall kan ges

så ändamålsenligt som möjligt i alla de kommuner där behov av service förekommer.

Såsom lokal enhet som svarar för den lokala förvaltningen och ordnande av avbyttarservice fungerar antingen en kommun eller pensionsanstaltens egen lokala enhet på sätt som stadgas i 12 och 13 §§.

I den lokala enheten finns en person som förordnats att svara för förvaltningsuppgifterna enligt denna lag samt ett nödvändigt antal andra anställda för arbetslednings- och byråuppgifter.

11 §

Beslutanderätt

Den ansvarsperson som avses i 10 § 3 mom. beslutar om givande av avbyttarservice enligt 1 § 2 mom., avgifter som med stöd av denna lag skall uppbäras av en servicemottagare, servicemottagares skyldighet att ersätta de kostnader som förorsakats av avbyttarservice som givits utan grund samt om återkrav av ersättning enligt 1 § 2 mom. 2 punkten som betalats utan grund. I beslutsförfarandet iaktas i tillämpliga delar vad som stadgas i lagen om förvaltningsförfarande (598/82).

12 §

Kommun som lokal enhet

Den lokala förvaltningen kan ordnas så att en kommun ingår ett i 2 § 2 mom. kommunallagen (365/95) avsett avtal med pensionsanstalten (*uppdragsavtal*) genom vilket kommunen förbinder sig att sköta de till den lokala enheten hörande förvaltningsuppgifterna enligt denna lag samt att ordna servicen inom sitt eget område eller därutöver även inom en eller flera andra kommuners område. En kommun som ingått ett uppdragsavtal har rätt att av pensionsanstalten erhålla i 33 § stadgad ersättning för de kostnader som förvaltningsuppgifterna enligt denna lag förorsakar och i 35 § stadgad ersättning för de kostnader som ordnandet av avbyttarservice ger upphov till.

Åtminstone följande punkter skall ingå i det uppdragsavtal som avses i 1 mom.:

- 1) den lokala enhetens verksamhetsområde
- 2) var den lokala enhetens verksamhetspunkt är belägen,
- 3) avtalets giltighetstid samt

4) grunderna för uppsägning av avtalet, uppsägningstiden och -förfarandet.

13 §

Pensionsanstaltens lokala enhet

I de kommuner där det inte är möjligt eller med beaktande av vad 10 § 1 mom. stadgar inte är ändamålsenligt att ordna den lokala förvaltningen på i 12 § avsett sätt skall pensionsanstalten ordna den lokala förvaltningen med hjälp av egna lokala enheter. Pensionsanstaltens lokala enhets verksamhetsområde kan omfatta en eller flera kommuners område.

4 kap.

Avbytar-service som en lokal enhet ordnar

14 §

Den lokala enhetens skyldighet att ordna avbytar-service

En lokal enhet skall ordna avbytar-service enligt 1 § 2 mom. 1 punkten för de lantbruksföretagare som idkar lantbruk i huvudsak inom dess verksamhetsområde.

Om lantbruksföretagarna i lantbruksföretaget håller semester samtidigt eller om det endast finns en lantbruksföretagare i företaget som håller semester, skall den lokala enheten för att trygga kreatursskötseln vid behov även ordna övervakningsbesök utöver den sedvanliga avbyttjänsten.

Fastän lantbruksföretagaren i enlighet med 23 § har meddelat att han själv ordnar sin avbyttjänst kan den lokala enheten på lantbruksföretagarens begäran ordna i 1 och 2 mom. avsedd avbytar-service för honom, såvida detta inte försvårar ordnandet av nämnda service för de lantbruksföretagare för vilka den lokala enheten enligt 1 mom. är skyldig att ordna avbytar-service. För i det föregående avsedd avbytar-service gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i detta kapitel.

15 §

Sätt att ordna avbytar-service

I 14 § avsedd avbytar-service kan den lokala enheten ordna

1) genom att anlita lantbruksavbytare som är i dess tjänst, eller

2) genom att köpa tjänster av offentlig eller privat serviceproducent.

Den lokala enheten skall avlöna ett tillräckligt och ändamålsenligt antal i 1 mom. 1 punkten avsedda månadsavlönade och timavlönade lantbruksavbytare så att den service som denna lag förutsätter kan tryggas på ett flexibelt och ekonomiskt sätt. Antalet månadsavlönade avbytare skall på sätt som stadgas närmare genom förordning ställas i relation till antalet lantbruksföretagare som anlitar den avbytar-service som den lokala enheten ordnar.

Om en lantbruksföretagare av särskilt skäl inte kan anlita en i 1 mom. avsedd lantbruksavbytare kan den lokala enheten som avbytare även godkänna en person som företagaren föreslår. Den avbytare som godkänts på förslag av företagaren står i arbetsavtalsförhållande till den lokala enheten.

16 §

Avbytaruppgifternas omfattning samt avgiftsbelagd avbyttjänst

I 15 § avsedd lantbruksavbytare skall ombesörja till lantbruksföretagets kreatursskötsel hörande uppgifter samt andra nödvändiga göromål som hör till skötseln av företaget.

På en till semester berättigad lantbruksföretagares begäran kan den lokala enheten anvisa en månadsavlönad lantbruksavbytare som är i dess tjänst även för andra uppgifter än sådana som avses i denna lag mot i 28 § 1 mom. stadgad avgift för högst 100 timmar per till semester berättigad lantbruksföretagare per kalenderår, om det inte äventyrar ordnandet av den service som avses i 14 § och om detta är möjligt utan att avbytarens fulla arbetstid enligt kollektivavtalet överskrids.

Den lokala enheten kan också på begäran av annan än till semester berättigad lantbruksföretagare anvisa lantbruksavbytare även för andra uppgifter än sådana som avses i denna lag, om detta inte äventyrar ordnandet av den service som avses i 14 § samt i 2 mom. Härvid är den som mottar servicen skyldig att ersätta de kostnader som servicen gett upphov till på sätt som stadgas i 28 § 2 mom.

17 §

Begränsningar som gäller hållande av semester

I en lantbruksföretagares semester får ingå högst tre söndagar eller andra sådana helgdagar för vilka ersättning för söndagsarbete eller motsvarande ersättning enligt det allmänna kommunala tjänste- och kollektivavtalet betalas till avbytaren för arbete som utförs dessa dagar.

Lantbruksföretagare som arbetar i samma lantbruksföretag skall hålla 11 dagar av sin semester samtidigt, om företagsverksamhetens kontinuitet med beaktande av förhållandena i företaget kan tryggas med en arbetsinsats som motsvarar den genomsnittliga arbetstiden för en heltidsanställd lantbruksavbytare.

18 §

Sökande av avbytarservice

Ansökan om semester och vikariehjälp görs hos den lokala enheten. Semester skall sökas skriftligen lantbruksföretagsvis inom den tid som den lokala enheten bestämmer. I ansökan skall för varje lantbruksföretagares del uppges tidpunkterna för den tänkta semestern. Lantbruksföretagaren har rätt att komplettera eller ändra sin ansökan även efter att fristen gått ut. Den lokala enheten kan uppta till prövning även en sådan ansökan som inlämnats sedan fristen gått ut.

19 §

Ändring av tidpunkten för semester

Om de semestertidpunkter som föreslagits i semesteransökan avviker från de i 17 § stadgade begränsningarna eller om den lokala enheten inte kan anvisa lantbruksavbytare för den tid som avsetts i ansökan, skall sökanden beredas tillfälle att ändra tidpunkten för semestern. Om sökanden vägrar att hålla sin semester i enlighet med de begränsningar som stadgas i 17 § eller under en tid för vilken avbytare kunde anvisas honom, går han till denna del miste om sin rätt till den avbyttjänst han sökt.

Om lantbruksföretagaren på grund av sjukdom eller annan godtagbar orsak inte kan hålla sin semester under den tid då avbytare

reserverats för honom, kan semestern helt eller delvis framskjutas till en senare tidpunkt. Till den del den framskjutna semestern inte har hållits före slutet av april följande år har rätten därtill gått förlorad.

20 §

Vägran att ta emot lantbruksavbytare

Om en lantbruksföretagare utan giltigt skäl vägrar ta emot den lantbruksavbytare som den lokala enheten anvisat honom har han förlorat sin rätt till den av honom sökta semester- eller vikariehjälpperioden.

21 §

Följderna av en utökning av lantbruksavbytarens uppgifter

Om någon annan i samma lantbruksföretag arbetande person än den som håller semester under den tid avbyttjänst ordnas på grund av semester med hjälp av avbyttjänsten också lösgör sig från skötandet av sin egen uppgiftsandel så att detta leder till ökade uppgifter för lantbruksavbytare, anses nämnda person ha hållit sin semester till den del som gäller de dagar för vilka avbyttjänst givits på detta sätt. Om det inte är möjligt att anse nämnda dagar som semesterdagar för den person som lösgjort sig från sin uppgiftsandel, skall denna i enlighet med 29 § 1 mom. ersätta den del av kostnaderna för avbyttjänsten som kan anses ha förorsakats av skötandet av hans uppgiftsandel.

22 §

Avbrytande av vikariehjälpavbyttjänst

Avbyttarservice i form av vikariehjälp kan, om det inte äventyrar kontinuiteten i lantbruksföretagets verksamhet, avbrytas ifall även någon annan i samma företag arbetande person än den som får vikariehjälp med hjälp av avbyttjänsten lösgör sig från uppgifter som hör till hans egen uppgiftsandel, eller ifall den som får vikariehjälp genom sin verksamhet visar att han inte är i behov av vikariehjälp på det sätt som avses i 5 §.

Om vikariehjälp inte kan avbrytas utan att äventyra lantbruksföretagets verksamhet skall de dagar då avbyttjänst givits efter att behovet att avbryta vikariehjälp konsta-

terats anses som den i 1 mom. avsedda personens semesterdagar. Om det inte är möjligt att anse de nämnda dagarna som den i 1 mom. avsedda personens semesterdagar, skall denna i enlighet med 29 § 1 mom. ersätta den del av kostnaderna för avbyttjänsten som motsvarar de dagar då avbyttjänst givits efter att behovet att avbryta vikariehjälpen har konstaterats.

5 kap.

Avbyttarservice som en lantbruksföretagare själv ordnar

23 §

Förhandsmeddelande

En lantbruksföretagare som själv ordnar sin avbyttjänst skall lämna ett förhandsmeddelande om detta till den lokala enhet inom vars verksamhetsområde han i huvudsak idkar lantbruk. Ett förhandsmeddelande skall på motsvarande sätt lämnas även när lantbruksföretagaren önskar återgå till den avbyttarservice som den lokala enheten ordnar. Genom förordning stadgas närmare om lämnande av förhandsmeddelande.

24 §

Lantbruksföretagares skyldighet att själv ordna sin avbyttjänst

En lantbruksföretagare som i enlighet med 23 § meddelat att han själv ordnar sin avbyttjänst skall under den tid meddelandet gäller själv ordna sin semester och vikariehjälp. Den lokala enheten skall dock vid behov bistå honom vid ordnande av avbyttjänst för vikariehjälp, om den inte kan anvisa lägenheten lantbruksavbyttare på sätt som stadgas i 14 § 3 mom.

25 §

Avbyttare som själv anskaffats

En person som är anställd av ett företag eller en sammanslutning som producerar avbyttarservice eller en självständig yrkesutövare kan verka som en sådan avbyttare som lantbruksföretagaren själv har skaffat. Lantbruksföretagaren kan också anställa en av-

byttare i arbetsavtalsförhållande, dock inte en person som i egenskap av till semester berättigad arbetar tillsammans med honom på samma lägenhet.

26 §

Ersättning för avbyttjänst som själv har ordnats

En lantbruksföretagare har rätt att på ansökan få ersättning för de kostnader som förorsakas av avbyttjänst som han själv har ordnat förutsatt att han för tiden för avbyttjänsten har frigit sig från sin i 8 § avsedda uppgiftsandel. Ersättnings storlek per i 8 § avsedd avbyttartimme är

1) den lägsta grundlönen enligt det allmänna kommunala tjänste- och kollektivavtalet för en avbyttare med månadslön, ökad med två erfarenhetstillägg och 70 procent, om avbyttaren är anställd av ett företag eller en sammanslutning som producerar avbyttarservice eller är verksam som självständig yrkesutövare, samt

2) den lägsta grundlönen enligt det allmänna kommunala tjänste- och kollektivavtalet för en person som tillfälligt verkar som en timavlönad avbyttare, ökad med 30 procent, om avbyttaren är annan än i 1 punkten avsedd person.

Ersättningen betalas av den lokala enheten så som stadgas närmare genom förordning.

6 kap.

Avgifter och ersättningar som uppbärs

27 §

Grunder för avgiften för vikariehjälp

För vikariehjälp uppbärs av den som får servicen en timavgift varom stadgas genom förordning och som inte får överstiga kostnaderna för produktionen av servicen. Den avgift som uppbärs för vikariehjälp bestäms för en lantbruksföretagare som är försäkrad enligt lagen om pension för lantbruksföretagare på grundval av den årliga arbetsinkomst med stöd av nämnda lag som är gällande för honom omedelbart innan vikariehjälpen inleds. Om företagaren inte har gällande försäkring enligt lagen om pension för lantbruksföretagare då vikariehjälpen inleds, skall den årliga arbetsinkomst som i tillämp-

liga delar uppskattats enligt grunderna i nämnda lag tas som grund för avgiften.

28 §

Avgifter som uppbärs för avgiftsbelagd avbytarhjälp

För avbytarhjälp enligt 16 § 2 mom. uppbärs av den som anlitar hjälpen en timavgift som motsvarar den lägsta grundlönen enligt det allmänna kommunala tjänste- och kollektivavtalet för en avbytare med månadslön, ökad med två erfarenhetstillägg.

För avbytarhjälp enligt 16 § 3 mom. uppbärs av den som anlitar hjälpen en timavgift varom stadgas genom förordning och som motsvarar de genomsnittliga kostnader som lantbruksavbytarens lön, socialskydd och övriga villkor i arbetsförhållandet förorsakar den lokala enheten.

29 §

Ersättande av kostnader för service som givits utan grund samt återbetalning av ersättning som betalats utan grund

Om avbytar-service enligt 14 § givits utan grund är den som fått servicen skyldig att i enlighet med grunderna i 28 § 2 mom. ersätta de kostnader som den lokala enheten förorsakats.

Om en i 26 § avsedd ersättning betalats utan grund är den som fått ersättningen skyldig att till den lokala enheten återbetala den överbetalda ersättningen.

30 §

Dröjsmålsränta samt indrivning utan dom eller utslag

Om i 27 eller 28 §§ avsedd avgift eller ersättning enligt 29 § 1 eller 2 mom. inte har betalats på förfallodagen, får en årlig dröjsmålsränta uppbäras från förfallodagen på de grunder som stadgas i 4 § 3 mom. räntelagen (633/82). Den förfallodag som är grund för betalningen av dröjsmålsräntan kan infalla tidigast två veckor efter att den service som utgör grund för bestämmandet av avgiften har erhållits.

De i 1 mom. avsedda avgifterna och ersättningarna jämte dröjsmålsräntor får utsökas utan dom eller utslag så som stad-

gas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

7 kap.

Kostnader

31 §

Pensionsanstaltens förvaltningskostnader

Av statens medel betalas årligen till pensionsanstalten en kalkylerad skälig ersättning för de förvaltningskostnader som skötandet av uppgifterna enligt denna lag förorsakar pensionsanstalten.

På framställning av pensionsanstalten fastställer det berörda ministeriet grunderna för ersättningen enligt 1 mom.

32 §

Kostnaderna för den lokala förvaltningen

Vad 31 § 1 mom. stadgar gäller även de kostnader som skötandet av de lokala förvaltningsuppgifterna enligt denna lag förorsakar pensionsanstalten och de kommuner som ingått uppdragsavtal.

Det totala beloppet av den ersättning som avses i 1 mom. fastställs årligen av statsrådet före utgången av september för följande finansår. Härvid beaktas:

1) antalet dagar för vilka avbytar-service givits i hela landet under det finansår som föregår det år ersättningen fastställs,

2) de kostnader som i genomsnitt uppskattas förorsakas av avlöning av och kompletterande fackutbildning för den personal som avses i 10 § 3 mom. samt av byråutgifter i anslutning till avbytar-serviceverksamheten och andra motsvarande funktioner, samt

3) uppskattade ändringar i kostnadsnivån på det sätt som stadgas i 5 § 2 mom. lagen om statsandelar till kommunerna (688/92).

33 §

Bestämmande av ersättningen för lokala förvaltningskostnader

Storleken på den för lokala förvaltningskostnader avsedda ersättningen per lokal enhet bestäms på grundval av antalet dagar för vilka avbytar-service givits i kommunerna inom den lokala enhetens verksamhetsom-

råde under året före det föregående finansåret.

34 §

Ersättande av kostnader för den lokala förvaltningen till kommun som ingått uppdragsavtal

Från och med ingången av finansåret betalar pensionsanstalten till en kommun som ingått uppdragsavtal månatligen, senast den 11 varje månad, en tolfedel av den ersättning som avses i 33 §.

Ersättningen betalas minskad med 10 procent om det inte är möjligt att med hjälp av automatisk databehandling överföra de uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag mellan pensionsanstalten och den lokala enheten.

35 §

Kostnader för avbytarservice som berättigar till ersättning av staten

De kostnader som avbytarservicen enligt denna lag åsamkar pensionsanstalten och som med avseende på ett ändamålsenligt skötande av verksamheten kan anses nödvändiga betalas av statens medel minskade med de poster som nämns i 36 §.

Såsom kostnader enligt 1 mom. ersätts:

1) kostnaderna för avlöning av och övriga förmåner till i 15 § 1 mom. 1 punkten avsedda lantbruksavbytare till högst det belopp som gällande kollektivavtal för avbytare och andra för arbetsgivaren förpliktande avtal förutsätter,

2) kostnaderna för av pensionsanstalten godkänd kompletterande fackutbildning för i 1 punkten avsedda lantbruksavbytare,

3) kostnaderna för köp av tjänster som avses i 15 § 1 mom. 2 punkten till högst det belopp, som motsvarande utgifter för avlöning av och andra förmåner till avbytare som står i arbetsavtalsförhållande till den lokala enheten ger upphov till och som ersätts i enlighet med 1 punkten,

4) ersättningar enligt 26 §,

5) skadestånd som anknyter till skötande av uppgifter enligt denna lag och som den lokala enheten ådömts betala enligt domstols beslut eller, om den lokala enhetens skadeståndsskyldighet är uppenbar, även sådana

skadestånd som enheten frivilligt betalat, samt

6) andra nödvändiga kostnader som förorsakas av ordnande av service enligt denna lag.

36 §

Avdrag på kostnader för avbytarservice

Såsom avdrag på kostnaderna enligt 35 § räknas:

1) avgifter som uppbärs med stöd av 27 och 28 §§ samt ersättningar som uppbärs med stöd av 29 § 1 och 2 mom.,

2) dagpenningar som med stöd av sjukförsäkringslagen betalas till i 15 § 1 mom. 1 punkten avsedda lantbruksavbytares arbetsgivare, samt

3) övriga eventuella inkomster som anknyter till uppgifter enligt denna lag.

8 kap.

Ersättande av kostnader för avbytarservice till kommun som ingått uppdragsavtal

37 §

Skyldighet att ersätta kostnader för avbytarservice

Pensionsanstalten ombesörjer att kostnaderna enligt 35 § ersätts till kommun som ingått uppdragsavtal.

Pensionsanstalten skall på kommuns begäran på förhand avgöra om kostnaderna skall anses nödvändiga och om ersättning av staten sålunda skall betalas för dem. Beslutet binder pensionsanstalten då denna i sinom tid behandlar ärende gällande ersättning av staten.

38 §

Betalning och justering av förskott

Pensionsanstalten betalar förskott för kostnader enligt 35 § till en kommun som ingått uppdragsavtal. Förskottets storlek bestäms på grundval av antalet dagar för vilka avbytarservice givits i de kommuner som befinner sig inom berörda lokala enhets verksamhetsområde under finansåret före det föregående finansåret samt på grundval av den ändring som enligt pensionsanstaltens upp-

skattning väntas ske i nämnda antal dagar. Förskottet betalas från och med ingången av finansåret månatligen i lika stora poster senast den 11 varje månad.

De förskott som avses i 1 mom. justeras årligen räknat från den 1 juli. För justering av förskotten skall kommunen varje år före den 15 juni ge pensionsanstalten uppgifter om de kostnader enligt bokföringen som förorsakats av den avbytarservice som ordnats före utgången av maj finansåret. Samtidigt skall kommunen förete en uppskattning av storleken på de kostnader som den under hela finansåret ordnade avbytarservicen ger upphov till.

Om beloppet av de förskott som betalats till kommunen före utgången av maj är lika stort eller större än det i 2 mom. avsedda beloppet av kostnaderna enligt bokföringen, betalas förskotten fram till utgången av finansåret till det belopp som avses i 1 mom. Förskotten justeras dock att motsvara kommunens i 2 mom. avsedda uppskattning om beloppet av de kostnader som förorsakas av den under hela finansåret ordnade avbytarservicen enligt nämnda uppskattning skulle bli mindre än det sammanlagda beloppet av förskotten enligt 1 mom., beräknat för hela finansåret.

Om beloppet av de förskott som betalats till kommunen före utgången av maj är mindre än det i 2 mom. avsedda beloppet av kostnaderna enligt bokföringen, justeras förskotten så att deras belopp per månad motsvarar det månatliga beloppet av de kostnader enligt bokföringen som avses i 2 mom.

Om det är uppenbart att de kostnader som avbytarservicen förorsakar för hela finansåret av särskilda skäl är väsentligt större än det i enlighet med 4 mom. justerade förskottet, kan det förskott som skall betalas till kommunen justeras att motsvara de av pensionsanstalten uppskattade verkliga kostnaderna.

39 §

Redovisning

Kommunen skall före utgången av april året efter finansåret ge pensionsanstalten en redovisning över de kostnader enligt bokföringen som ordnandet av avbytarservicen förorsakat. Pensionsanstalten kan av giltigt skäl bevilja kommun förlängning av den tid inom vilken redovisning skall inlämnas. Om

redovisning inte lämnas inom utsatt tid går kommunen miste om sin rätt till statlig ersättning för ifrågavarande finansår.

40 §

Betalning av slutpost samt återbetalning av överbetalt förskott

Om det på grundval av i 39 § avsedd redovisning kan uppskattas att de förskott som betalats till kommunen för berörda finansår inte räcker till för att täcka kostnaderna för avbytarservicen, skall pensionsanstalten i form av en slutpost betala skillnaden mellan de förverkligade kostnaderna och förskotten. Slutposten betalas senast före utgången av det år under vilket redovisningen lämnats till pensionsanstalten.

Om redovisningen visar att de förskott som betalats till kommunen för berörda finansår ensamma eller tillsammans med slutposten överstiger beloppet av de kostnader enligt bokföringen som avbytarservicen förorsakat, skall kommunen återbetala det överbetalda beloppet till staten på det sätt som stadgas i 47 §.

41 §

Avbrytande av betalning

Om gällande stadganden eller bestämmelser inte iakttas i verkamheten eller om missförhållanden eljest yppar sig däri och om rättelse inte kan åstadkommas genom förhandlingar mellan kommunen och pensionsanstalten, kan pensionsanstalten betala förskotten till nedsatt belopp eller avbryta betalningen av förskotten, eller låta bli att betala slutposten.

9 kap.

Rättelse och sökande av ändring

42 §

Rättelseyrkande

I beslut som fattats av i 11 § avsedd ansvarsperson får ändring inte sökas genom besvär. Om en part är missnöjd med ansvarspersons beslut har han rätt att inom 14 dagar från delfäendet yrka på att pensionsanstalten rättar beslutet. Rättelseyrkande

skall inom förenämnda tid lämnas till den lokala enheten som utan dröjsmål skall vidarebefordra handlingarna i ärendet jämte sitt utlåtande till pensionsanstalten.

Om inte annat visas anses en part ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutat har postats till den av honom uppgivna adressen.

43 §

Sökande av ändring

I beslut som pensionsanstalten med stöd av 42 § har fattat får ändring sökas genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfäendet. Besvären riktas till länsrätten i det län inom vars domkrets ifrågavarande lokala enhets verksamhetspunkt är belägen.

I länsrättens beslut enligt 1 mom. får ändring inte sökas genom besvär. Besvär får likväl anföras över länsrättens beslut i ärende som avses i 29 §.

Om sökande av ändring gäller i övrigt vad som stadgas i förvaltningsprocesslagen (586/96).

44 §

Avgörande av meningsskiljaktigheter som beror på uppdragsavtal

Meningsskiljaktigheter som beror på uppdragsavtal samt meningsskiljaktigheter som hänför sig till ersättning av kostnader som avses i 33 och 35 §§ och som inte kan biläggas mellan pensionsanstalten och den kommun som ingått uppdragsavtalet, avgörs som ett förvaltningstvistemål som avses i 69 § förvaltningsprocesslagen av länsrätten i det län inom vars domkrets ifrågavarande kommun är belägen.

10 kap.

Särskilda stadganden

45 §

Rätt att få uppgifter

Den lokala enheten har rätt att avgiftsfritt av beskattnings- och andra myndigheter få för verkställigheten av denna lag behövliga uppgifter och utredningar samt av pensionsanstalten få behövliga uppgifter om ansökan

om försäkring enligt lagen om pension för lantbruksföretagare, försäkringens giltighetstid, utbetalda pensioner och rätten till en pension som nämns i 3 § 1 mom.

Vad 1 mom. stadgar om den lokala enhetens rätt att få uppgifter av beskattnings- och andra myndigheter tillämpas på motsvarande sätt på pensionsanstalten.

46 §

Sekretess

Personer i anställning hos staten, kommun eller pensionsanstalten, kommunala förtroendevalda, andra som sköter kommunala uppgifter eller personer som anlitas såsom sakkunniga eller arbetar såsom lantbruksavbytare vid ordnande av verksamhet enligt denna lag får inte utan berörda persons eller, om han saknar förutsättningar att uppskatta det givna samtyckets betydelse, hans vårdnadshavares eller lagliga företrädares tillstånd röja enskild eller familjs hemlighet som de på grund av sin ställning eller sitt uppdrag eller arbete fått kännedom om.

Sekretesskyldigheten kvarstår även efter det tjänsteförhållandet, arbetet eller uppdraget har upphört.

Vad 1 mom. stadgar är inget hinder för att yppa ärende för en person som å tjänstens vägnar eller med stöd av lag har rätt att få vetskap därom.

47 §

Återbetalning av grundlös förmån

Om pensionsanstalten eller en kommun som ingått uppdragsavtal utan grund har fått i denna lag avsedd ersättning av staten, skall det överbetalda beloppet återbetalas till staten. Beträffande återbetalning av grundlös förmån och betalningsskyldighets förfallande gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i lagen om statsandelar till kommunerna.

48 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

11 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

49 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Genom denna lag upphävs lagen den 4 januari 1985 om avbytarservice för lantbruksföretagare (2/85) jämte senare ändringar.

50 §

Övergångsstadgande som gäller maximitiden för vikariehjälp

Vad 7 § 2 mom. stadgar tillämpas även på vikariehjälp som inletts före denna lags ikraftträdande. Om den i 7 § 2 mom. stadgade tiden helt eller i huvudsak har gått ut före denna lags ikraftträdande avslutas givandet av vikariehjälp senast inom 60 dagar från denna lags ikraftträdande, om inte lantbruksföretagaren inom nämnda tid anhängiggör en ansökan om invalidpension.

51 §

Övergångsstadganden som gäller den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen samt verkställigheten

Utän hinder av 9 § 1 mom. ankommer den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen av avbytarserviceverksamheten på pensionsanstalten under tillsyn av berörda ministerium fram till den 31 december 1999.

Vad 9 § 2 mom. och 10 § 1 mom. stadgar tillämpas från och med den 1 januari 2000.

52 §

Övergångsstadganden som gäller skyldigheten att ordna avbytarservice och den lokala förvaltningen

Utän hinder av 10 § 2 mom. skall en kommun fram till den 31 december 1999 ombesörja ordnande av avbytarserviceverksamhet för de lantbruksföretagare vars verksamhet i

huvudsak sker inom kommunens område. Kommunen kan före utgången av tidsfristen överföra nämnda skyldighet att ordna service på en annan kommun med vilken den ingår avtal därom.

Vad 12, 13 och 44 §§ stadgar tillämpas från och med den 1 januari 2000.

Vad 32 och 34 §§ samt 8 kap. stadgar om kommun som ingått uppdragsavtal tillämpas fram till den 31 december 1999 på sådan kommun som med stöd av 1 mom. är skyldig att ombesörja ordnandet av avbytarservice.

Vad denna lag stadgar om lokal enhet tillämpas fram till den 31 december 1999 på en kommun som avses i 3 mom.

53 §

Övergångsstadgande som gäller kostnader för den lokala förvaltningen

Det totala beloppet av den i 32 § 2 mom. avsedda ersättningen för kostnader för den lokala förvaltningen är 85 milj. mark 1997.

År 1997 är beloppet av den i 33 § avsedda ersättningen 38 mark per dag för vilken avbytarservice givits under året före det föregående finansåret i de kommuner som är belägna inom den lokala enhetens verksamhetsområde.

54 §

Beslutsfattande i anslutning till ersättande av kostnader under övergångsperioden

Utän hinder av vad denna lag stadgar tillämpas i fråga om ersättande av kostnader som förorsakats av avbytarservice de stadganden som var i kraft vid denna lags ikraftträdande till den del som gäller verksamhet som skett före denna lags ikraftträdande.

Utän hinder av vad denna lag stadgar bestämmer pensionsanstalten till den del som gäller finansåren 1997, 1998 och 1999:

1) om beloppet av i 33 § avsedd ersättning per lokal enhet,

2) om betalning och justering av i 38 § avsedda förskott,

3) om godkännande av i 39 § avsedd redovisning samt om betalning av slutpost och återbetalning av överbetalt förskott enligt 40 §,

4) om betalning av förskott till nedsatt belopp samt om avbrytande av betalning av

förskott och avhållande av betalning av slutpost enligt 41 §, samt

5) om kommuns i 47 § avsedda skyldighet att till staten återbetala grundlös förmån som den erhållit.

Om kommunen är missnöjd med beslut som pensionsanstalten fattat med stöd av 2 mom. 1 - 3 punkten har den rätt att inom tre månader från delfåendet skriftligen yrka på

att pensionsanstalten rättar sitt beslut. Till beslutet skall fogas anvisning för rättelseyrkande.

I beslut som givits med anledning av rättelseyrkande samt i beslut som pensionsanstalten fattat med stöd av 2 mom. 4 och 5 punkten får ändring sökas hos högsta förvaltningsdomstolen på sätt som stadgas i förvaltningsprocesslagen.

Helsingfors den 11 oktober 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Terttu Huttu-Juntunen